Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1140 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1887 16 ՍԷՖԷՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (ՄԷԿ ՀԱՏԸ)

[illegible]
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده [illegible]
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՄԷԿ ՀԱՏԸ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դահեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է.
Խմբագրութեանս ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՏԱԼԻԱ

(Թայմզ, Խմբագրական Յօդ. 26 Հոկտ.)

«Եռանդագին ընդունելութիւնը զոր Իտալիոյ Նախարարապետը գտաւ ի Թուրին ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթին առթիւ, նշանաւոր ապացոյց մ'էր Իտալիոյ Պետական Խորհրդոյն Նախագահ Քաստոնիա կոմսին սա յայտարարութեան թէ «Երբ Քրիսբի Ֆրիտրիխսրուհ գնաց, սա լիակատար ապահովութեամբ գնաց թէ բովանդակ Իտալիա իրեն հետ է»։ Հիւսիսային և Հարաւային Իտալիոյ միջեւ ներդաշնակութիւն երբեք հիմակուընէ աւելի կատարեալ չէր եղած; և հաւանօրէն սերունդ մը յառաջ քիչեր կը հաւատային թէ հայրենեաց այդ երկու մասանց համաձայնութիւնն երբեք այսչափ կատարելապէս պիտի արտայայտուէր յանձին Պ. Քրիսբիի։ Իտալիոյ այժմեան Նախարարապետն, որ բնիկ Սիկիլիացի է, տակաւին քիչ առաջ հազիւ գտաւ միջազգային քաղաքականութեան մէջ։ Իւր իտալեան աւարբ բազմաթիւ և նշանաւոր են, բայց Պ. Տէբրէդիսի մահէն ի վեր է որ Իտալիայէն դուրս ճանչուեցաւ իբրեւ եւրոպեան նշանաւոր քաղաքագէտ մը։ Պ. Քրիսբի կը վերաբերի այն սերնդեան որ տեսաւ և իրագործեց Իտալիոյ միութիւնն, և ինքն ալ կարեւոր դեր մ'ունեցաւ այդ մեծ գործի կատարման մէջ։ Պ. Քրիսբի պետերէն էր 1848ի յեղափոխական շարժման, ուղղեալ ընդդէմ բռնապետական յոռի վարչութեան Նաբոլիի Պուրպոնեան Թագաւորութեան, և երկու տարւոյ միջոցին եղաւ հոգին Սիկիլիոյ մէջ հաստատեալ առժամեայ կառավարութեան։ Հակայեղափոխական շարժման յաջողութեան պատճառաւ Պ. Քրիսբի աքսոր գնաց, բայց տասն տարի յետոյ, 1860ին, վերստին երեւցաւ իբրեւ ազատարար իւր հայրենի երկրին և իբրեւ գլխակից Պիքսիոյի և Կարիպալտիի։ Պ. Քրիսբիի քաղաքական հանճարոյն և սրամտութեան շնորհիւ էր որ ապահովեցան և ամրապնդեցան Կարիպալտիի յաղթութեանց արդիւնքներն յերկուս Սիկիլիայս, և Նաբոլիի Թագաւորութիւնը միացաւ Վիքթոր Էմմանուէլի Թագաւորութեան հետ։ Պ. Քրիսբի անդամակցեցաւ Միացեալ Իտալիոյ առաջին Խորհրդարանին, և յայնմ հետէ իւր քաղաքական մեծ կարողութիւնները նուիրեց արմատական կուսակցութեան առաջնորդելու սահմանադրական յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ։ Պ. Տէբրէդիսի մահուամբ, Պ. Քրիսբի ազգին ձայնով նշանակեցաւ իբրեւ յաջորդ նորա, և եւրոպեան աշխարհավարութեան մէջ այնչափ շուտով գրաւած դիրքն ապացոյց է թէ՛ իւր մեծ կարողութեան և թէ անհուն վստահութեան զոր Իտալացիք կը տածեն Պ. Քրիսբիի վրայ։

«Այսպէս լուռ են. ակներեւ է թէ կուսակցական կամ գաւառական նախանձներն որք երբեմն կային ի մէջ Հիւսիսային և Հարաւային Իտալիոյ՝ հիմա բոլորովին մարած են յօգուտ և ի սէր ազգային միութեան։ Պ. Քրիսբի բովանդակ Իտալիոյ Նախարարն է, և այս հանգամանքով նոյնչափ սիրով կ'ընդունուի ի Թուրին որպէս ի Բալերմօ։ Իւր այցելութիւն և բանախօսութիւն ի Թուրին իբրօք իւր հրապարակային հռչակումն էին իբրեւ Նախարարապետ Իտալիոյ։ Այդպիսի դէպք մը ամէն պարագայի մէջ նշանաւոր պիտի լինէր թէ՛ Իտալացւոց և թէ Իտալիոյ բարեկեցութեան ու բարգաւաճման նախանձախնդիր ամէն օտարազգեաց համար։ Բայց արդի պարագայից մէջ, երբ Պ. Քրիսբի կը վերադառնայ առ Գերման Նախարարապետն դիւանագիտական այցելութենէ մը որ բովանդակ Եւրոպիոյ հետաքրքրութիւնը շարժած է, Պ. Քրիսբիի խօսքերը բացառիկ շահեկանութիւն մ'ունին Եւրոպիոյ համար։ Պ. Քրիսբի ի դերեւ չհանեց հասարակաց հետաքրքրութիւնը. զի թէեւ հարեւանցի ակնարկեց ինչ ինչ կէտեր որոց վրայ աւելի ծանօթութիւն կրնար սպասուիլ իրմէ, բայց իտալեան քաղաքականութեան լիակատար բացայայտութիւն մ'ըրաւ։ (Պ. Քրիսբիի բանախօսութեան ընդարձակ մէկ քաղուածը դրինք Արեւելքին երեքշաբթի աւուր թուով։) Իւր բանախօսութեան հիմնագիծն էր խաղաղութիւն, զի խաղաղութիւնն հարկաւոր է Իտալիոյ ներքին զարգացման, և զի իտալեան Կառավարութիւնը կը փափաքի իւր ամէն դրացեաց հետ բարեկամաբար վարուիլ։ Զայս Պ. Քրիսբի քանիցս յայտարարեց, և այս պատեհութեամբ յիշեց Պիզմարք Իշխանին երկարամեայ բարեկամութիւնն Իտալիոյ համար, որ կը սկսի 1857 թուականէն, երբ Բրուսիացի Նախարարը զառաջինն ծանօթացաւ իտալեան միութիւնն ի գլուխ հանելու համար Քավուռ կոմսին գաղտնի խորհրդոց։ Պ. Քրիսբի յիշեց նաեւ անընդհատ համակրութիւնն և աջակցութիւնը զորս Անգլիա ընծայեց իտալեան անկախութեան դատին, և Իտալիոյ յաւերժական երախտագիտութիւնն Անգլիոյ այս բարեկամութեան համար, և վերջապէս, Պ. Քրիսբի ջերմ բաղձանք յայտնեց հաստատելու և պահպանելու մտերմական յարաբերութիւններ ի մէջ Իտալիոյ և Ֆրանսայի, զոր կը սիրէ, զի աքսորման մէջ Ֆրանսա զինք հիւրընկալելով ապաստարան եղած է իրեն։ Ակներեւ է թէ Պ. Քրիսբի պէտք կը զգայ հանդարտեցնելու և ապահովելու հանրային կարծիքն ի Ֆրանսա, որուն վրդովում պատճառած է Երրեակ Դաշնակցութեան կնքումն ի մէջ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ։ Պ. Քրիսբի չսքօղեր այդ դաշնակցութեան կարեւորութիւնը։ Կը յայտարարէ համարձակապէս թէ Իտալիա դաշնակից է այժմ կեդրոնական Եւրոպիոյ Տէրութեանց, և ծովու վրայ կատարելապէս համաձայն է Անգլիոյ հետ, և բացորոշապէս կ'ըսէ թէ իրարմէ յոյժ տարբեր պարագայից մէջ զգացմանց և սկզբանց լիակատար համաձայնութիւնն որ կար Իտալիոյ և Գերմանիոյ միջեւ՝ վերանորոգուած և վերահաստատուած է իւր (Պ. Քրիսբիի) իշխանութիւն անցնելէն ի վեր։ Բայց հաւասար բացայայտութեամբ կ'ըսէ Պ. Քրիսբի թէ Ֆրանսա պատճառ չունի մտահոգութեամբ դիտելու զայս համաձայնութիւն։ «Իտալիա միւս Տէրութեանց սպառնացող դիտում մը չունի», կ'ըսէ Պ. Քրիսբի, այսու հերքելով այն կարծիք թէ Պ. Քրիսբիի Ֆրիտրիխսրուհէ երթալուն շարժառիթն է Տրիպոլսոյ մասին խորհուրդ մը (*)։ Թէեւ այս յայտարարութիւնք բաւական են Ֆրանսայի հանրային կարծիքն ապահովելու, բայց չենք կրնար յուսալ թէ Ֆրանսա ուրախութեամբ պիտի տեսնէ ամրապնդումն այնպիսի դաշնակցութեան մը որ՝ ինչպէս կ'ապահովէ Եւրոպիոյ խաղաղութեան պահպանումը՝ նմանապէս ի դերեւ կը հանէ Ֆրանսայի արտաքին աշխարհավարութեան ապագայ դիտումներն ու բաղձանքներն։

«Հարաւային-արեւելեան Եւրոպիոյ նորածին ազգութեանց ներկայ և ապագայ կացութեան նկատմամբ Պ. Քրիսբի խօսեցաւ ա՛յնպիսի համարձակութեամբ մը որ յոյժ ուշագրաւ է՝ ի Ֆրիտրիխսրուհ իւր ուղեւորութեան պատճառաւ։ Իտալիա Պալքանեան Պետութեանց ազատութեան նկատմամբ կ'առաջադրէ կատարել այն դեր զոր Անգլիա կատարեց իտալեան անկախութեան նկատմամբ։ Իտալիա կը փափաքի որ ժողովրդոց իրաւունքներն յարգուին ըստ կարելւոյն Դաշնագրաց համաձայն եղանակաւ։ Այս «ըստ կարելւոյն» պայմանը կարեւոր է. ո՛չ նուազ կարեւոր է սա յայտարարութիւն թէ Իտալիոյ պալքանեան քաղաքականութիւնն հիմնեալ է Իտալիոյ կնքած դաշնադրութեանց վրայ։ Մեր կողմէ պէտք է յարենք թէ Պալքանեան ազգութեանց նկատմամբ Իտալիոյ ազատական քաղաքականութիւնն է միանգամայն արդարութեան և ողջմտութեան պահանջած քաղաքականութիւնը։ Պ. Քրիսբիի գործածած լեզուն մեր իսկ Պուլկարիոյ մասին գործածած լեզուն է. թո՛ղ Պալքանեան ազգութիւնք առանց կռուի տէր լինին իրենք իրենց. կռուի երկիւղը կուգայ սոյն փոքր ազգութեանց հզօր եւ փառասէր դրացիներուն կողմէ։ Եթէ Ռուսիա ինքն իրեն թողու զՊուլկարիա, դժուարութիւն չի մնար պուլկար ժողովրդեան իրաւունքներն հաշտեցնելու դաշնագրաց հետ։ Ռուսիա կ'ամբաստանէ զՊուլկարիա թէ բռնաբարած է Պերլինի Դաշնագիրը. բայց այս բռնաբարութիւն աւելի Դաշնագրոյն տառին քան ոգւոյն կամ իմաստին բռնաբարումն է, մինչ եթէ Պուլկարիոյ մասին Ռուսիոյ խորհուրդք իրագործուին, Պերլինի Դաշնագրին Պուլկարիոյ ինքնօրինութիւնն ապահովող տրամադրութիւնք պիտի ոչնչանան թէ՛ տառիւ եւ թէ իմաստի կողմէ։ Եթէ Պ. Քրիսբիի ուղեւորութիւնն ի Ֆրիտրիխսրուհ եւ անոր յառաջացեալ դաշնադրութիւնն ապահոված են Պալքանեան Պետութեանց ինքնօրինութիւնն ընդդէմ աղետաբեր փառասիրութեանց և մեքենայութեանց Ռուսիոյ, Եւրոպիոյ ամէն կողմ ազատասէրք և արդարասէրք Պիզմարք Իշխանին հետ համամտութեամբ պիտի խորհին թէ Պ. Քրիսբի և Պիզմարք Իշխան իրենց տեսակցութեամբ նշանաւոր ծառայութիւն մը մատուցին Եւրոպիոյ։»

(*). Այս կարծիք հերքուեցաւ նաեւ Արեւելքին երեքշաբթի աւուր թուով հրատարակուած հեռագրաւ, յայտարարող թէ Օսմանեան Տէրութեան ամբողջութիւնն է հիմն իտալո-գերմանական համաձայնութեան. ապա ուրեմն, Իտալիա չի կրնար աչք ունենալ օսմանեան երկրի ո՛ և է մէկ մասին վրայ։ Ծ. Խ.

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

(Թայմզին Բարիզի Թղթակցէն։)

ԲԱՐԻԶ, 26 Հոկտ.

«Երեկուան օրը լի էր կարեւոր դէպքերով։ Պ. Քրիսբի խօսեցաւ ի Թուրին։ Ֆրանսական Խորհրդարանին նոր նստաշրջանը բացուեցաւ։ Պ. Վիլսոն ի Թուռ իւր ընտրողաց առջեւ ելաւ՝ ինքզինք արդարացնելու համար Քաֆարէլեան գործին առթիւ իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւններէն։ Վիքթոր Իշխանն ալ նոր յայտարարութիւն մը հանեց։ Ըստ Պ. Քրիսբիի բանախօսութեան կը սպասուէր բուռն հետաքրքրութեամբ։ Իւր խաղաղասէր յայտարարութիւնք ջերմ գոհունակութեամբ կարդացուեցան։ Պ. Քրիսբիի խօսքերէն կը մակաբերուի թէ կ'ուզէ ապահովել զՖրանսա, եւ չվտանգել ֆրանքօ-իտալեան առեւտրական դաշնագրոյն բանակցութիւնները...։ Թէեւ գոհութիւն կը յայտնուի Ֆրանսայի նկատմամբ Պ. Քրիսբիի արտայայտած համակրութեան համար, բայց ոմանք կը դիտեն թէ Պ. Քրիսբի միայն ցեղային ազգակցութեամբ և քաղաքակրթութեամբ Ֆրանսան և Իտալիան իրարու հետ կապուած կը նկատէ, բայց չըսեր բնաւ թէ Իտալիա (Աւստրիոյ դէմ Նաբոլէոն Գ.ի դաշնակցութեան առթիւ) երախտագիտութիւն կը պարտի Ֆրանսայի։ Դժբախտաբար, այս կէտի վրայ Իտալացիք տարբեր հայեացք ունին։ Կ'ըսեն թէ զՆիս եւ զՍավուա տուած լինելով Ֆրանսայի, ո՛չ եւս երախտագիտութիւն կը պարտին, քանի որ վճարած են իրենց պարտքը։

«Պ. Քրիսբիի ուղեւորութենէն ի վեր թէ՛ ի Ֆրանսա և թէ ի Ռուսիա Անգլիոյ դէմ նուազ թշնամական զգացում մը կ'արտայայտուի։ Ի Բեդերսպուրկ, որպէս ասեն, հասկցուած է թէ, գործոց արդի վիճակին մէջ, Անգլիա՝ իւր աջակցութեամբ՝ ամէն վայրկեան կրնայ անհուն կշիռ մը դնել նժարին մէջ ի նպաստ խաղաղութեան. Անգլիա, որովհետեւ ո՛չ մէկ Տէրութեան հետ կապուած է, ազատ կը մնայ ցուցանելու այն Տէրութեանց որք պատերազմի հակում ցուցնեն, և իւր անկախ ընթացքով Եւրոպիոյ հանդարտութիւնը պահպանելու։»

Ի Բեդերսպուրկ սուխաղական հրաւէր մը հրատարակեցաւ օգնելու Չեռնակորայի սովելոց։ Լրագիրք կը յորդորեն Սլաւոնական Ընկերութիւնն անմիջական նպաստ ղրկելու Չեդինէ։ Բովանդակ Ռուսիոյ մէջ հանգանակութիւն պիտի բացուի, և Օտեսայէ արմտիք պիտի ղրկուի։ Հայրենասէր ռուս խմբագիրք ցաւ կը յայտնեն թէ Աւստրիա Ռուսիայէն առաջ կրցած է նպաստ հասցնել թշուառ Չեռնակորացւոց։ Այս սովն է նաեւ պատճառ որ հազարաւոր Չեռնակորացիներ հարկադրուած են Սերպիա ապաստանիլ, բայց, ինչպէս ծանուցինք, Պելկրատի Կառավարութիւնն ետ ղրկեց զանոնք։

—Զարը մասնախումբ մը կարգեց, որոյ անդամ են Ելեւմտից և կայսերական կալուածոց Նախարարք եւ Ռուսիոյ Սինոդին Պրոկուրոր հանրածանօթ Պ. Բոպետոնոսձեւ, ինչպէս եւ Պետական Խորհրդոյ երկու անդամներ, քննելու համար սա խնդիր թէ ո՛վ պէտք է կարգուի յաջորդ Պ. Կաթքովի իբրեւ խմբագրապետ Մոսկովսկիյէ Վետոմոսթիի։ Կը կարծուի թէ հանգուցելոյն քարտուղար Պ. Բեդրովսքի պիտի լինի համապատասխան մեծ օրկանին նոր խմբագրապետն։

—Հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը կ'ընեն գերման լրագիրք։ Հարուստ Ֆրանսացի մը, Պէլլարտէն անուն, որ վերջերս մեռաւ, քանի մը միլիոն ֆրանքէ բաղկացեալ զիւր բովանդակ հարստութիւն կտակած է... որո՞ւ կը կարծէք... Գերմանիոյ Գահաժառանգ Իշխանին։ Ֆրանսացին այսպէս տնօրինած է՝ մեծալ բուռն ատելութենէն զոր իւր կենաց վերջին օրերուն մէջ սկսած էր զգալ իւր ազգակցաց դէմ։ Բայց Ֆրետէրիք Քարլ Իշխանը չուզեց օգտուիլ այդպիսի շարժառիթէ մը, եւ մերժեց Ֆրանսացւոյն կտակը։ Կը պատմուի թէ Պ. Պէլլարտէն բանտարկուեր է անիրաւապէս, և բանտը գտնուած միջոցին, իւր արդէն պատրաստած կտակը փոփոխեր է ի նպաստ Գերմանիոյ Գահաժառանգ Իշխանին։ Կտակարարին վերջին կամքը Պերլինի ֆրանսական դեսպանին միջոցաւ հաղորդուեր է Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան, որոյ կողմէ ծանուցուեր է գահաժառանգին, որ բացարձակապէս մերժեր է զայս հետաքրքրաշարժ ժառանգութիւն։

—Հոկտ. 26ին, Գերմանիոյ իննսունամեայ Վեհապետը Պերլին վերադարձաւ Հարձեան լերանց մէջ ըրած մեծ որսորդութենէն։ Կէս-պաշտօնական զեկուցման մը նայելով, հոկտ 25ին, 14 հատ այլ և այլ տեսակ վայրի անասունք և 12 հատ վայրի խոզեր ինկեր են Ն. Վեհափառութեան հրացանին առջեւ.— արդարեւ զարմանալի շահատակութիւն այնչափ ծեր մարդու մը համար։

—Աւստրիոյ Կառավարութիւնն ի մօտոյ Խորհրդարանին պիտի ներկայացընէ օրինագիծ մը պատուաստը պարտաւորիչ հրատարակող։ Ամէն տղայք պիտի պատուաստուին երկիցս, մէկ տարեկան և 12 տարեկան։ Պատուաստն, որ ձրի պիտի տրուի, Կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ պիտի պատրաստուի յատուկ գործարանի մը մէջ, ըստ անօրինութեամբ բժշկաց։

—Ռուսիա իւր Խաղաղական Ովկեանու նաւահանգստաց պաշտպանութեան համար նոր տեսակ թորփիլլանաւեր շինել կուտայ։

—Սրընթաց կառախմբոց (էքսբրէս) ֆրանսական Ընկերութիւնն, որ Պուքրէշէ մինչեւ Բարիզ կառախմբեր կը բանեցնէ, հարաւային ճիւղ մը հաստատեց, Բարիզէ ուղղակի մինչեւ Լիսպոն կառախմբեր բանեցնելով։ Իւր միւս կառախմբոց պէս ասոնք ալ կը բաղկանան ննջարանի կառքերէ, ճաշարանի կառք մը և դահլիճ մը, որով ուղեւորք ամէն հանգիստ, դիւրութիւն և հաճոյք պիտի վայելեն երկաթեայ գծերուն վրայ իրենց ճամբորդութեան մէջ։ Բարիզէ մեկնած կառախումբը Լիսպոն կը հասնի 45 ժամէն, անցնելով Մատրիտէ, Կրանատայէ և Սէվիլէ։ Երկու կառախմբեր Լիսպոնէ ի Կ. Պոլիս ուղեւորներ պիտի փոխադրեն 130 ժամէն, անցնելով Ֆրանսայէն, Գերմանիայէն, Աւստրիա-Հունգարիայէն, Ռումանիայէն և Պուլկարիայէն։

—Հունգարական Ելմտացոյցն 1888 տարւոյ՝ կը նշանակէ 345,937,408 ֆիորին ծախք և 326,641,987 ֆիորին հասոյթ։ Բացն է 19,295,421 ֆիորին, 3 ու կէս միլիոն ֆիորին պակաս անցեալ տարւոյ բացէն։ Զինուորական պատրաստութեանց համար նշանակուած արտասովոր ծախքերն հանելով, բուն բացն է 1,172,000 ֆիորին։

—Պելճիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ խնդիր մ'է թէ Պելճիոյ նորաշէն ամրութիւնք ինչպիսի թնդանօթներով պիտի զինուին։ Կ'ըսուէր թէ Ֆրանսա կը ջանայ որ Պելճիոյ պէտք եղած թնդանօթք Ֆրանսայէն գնուին։ Փարիզէ քաշուած հեռագիր մը կը հերքէ այս լուր, և կ'ըսէ թէ այս մրցում Պելճիոյ և Գերմանիոյ միջեւ սահմանափակ կը մնայ։ Պելճք կ'ըսեն թէ իրենց հայրենեաց շահերուն վնասաբեր է՝ գերման գործարաններուն գործ տալ, 60 միլիոն ֆրանքի թնդանօթ ապսպրելով անոնց։ Պելճք կը խորհին թէ Պելճիոյ արուեստական գործոց արդի դադարման վիճակին մէջ մեծ շահ մը պիտի լինի պելճ գործարաններու մէջ շինել տալ այդ թնդանօթները, և թէ հարկ է ազատել Պելճիան՝ իւր միլիոնները Պ. Քրուբի գրպանը լցնելէ։ Սակայն և այնպէս, Պ. Պլովիձ կ'իմանայ թէ մեծ ազդեցութիւնք կը գործածուին և քաղաքական նկատողութիւնք մէջ կը բերուին ի նպաստ բրուսիական գործարանին։ Դժուար է գուշակել թէ գերմանական թէ պելճական ազդեցութիւնք պիտի յաղթանակեն ի վերջոյ։ Պ. Պլովիձ Պելճերուն կը յիշեցնէ Չինացւոց պատմութիւնն, որք իրենց թնդանօթները Ճաբոնցիներէն գնեցին, և յետոյ այդ թնդանօթներով պատերազմեցան Ճաբոնցւոց դէմ Ֆորմոզայի խնդրոյն մէջ։ Հետեւանքն եղաւ չինական պարտութիւն։

—)(84)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԹԷՈՒԷՋ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՔԻՆԱԽՆԴԻՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

—Բայց տեսաի՛կ ի՛նքն է... այո՛, ինքն է, կը ճանչնամ։

Այդ մարդը, Գլէմա՛նն էր։

Զլսեց Բըլըւի բացագանչութիւնն եւ շարունակեց իւր ճամբան դէպի գիւղ։

Փերեզակն աչքովը նմա կը հետեւէր խռովուն։

—Ո՞ւր կ'երթայ։ Ի՞նչպէս։ Այնպէս մը գիւղ կը մտնէ իբր թէ իւր տունն ըլլար... Ո՞վ է, կոմսին մէկ բարեկա՞մը... Սակայն չեմ սխալիր... վստահ եմ թէ ինքն է զգեստներս գնողը... Զինքը կոչելուս պէս պիտի ճանչնար զիս... Ա՛հ, գիտնալ կ'ուզեմ... անմիջապէս...

Գաւթին մէջ նշմարեց սպասաւոր մը, նոյն մարդն որ Կիւյի քով հանած էր զինք, եւ մօտենալով,

—Խնդրեմ, բան մը պիտի հարցնեմ, ըսաւ։

Ձայնը քիչ մը դողդղար։ Շարունակեց.

—Տեսա՞ք սա անցնող երիտասարդը։

—Այո, ըսաւ սպասաւորը զարմացմամբ։

—Կը ճանչնա՞ք զայն։

—Տէ՛ր ողորմեա... Պարոնն է։

—Ո՞ր պարոնը։

—Է՛հ, նլովի՛ց արմատ, Պ. Գլէմանը, Պ. Կոմսին որդին... Ուսկից կուգաք եւ ինչո՞ւ համար կը հարցունէք։

Սակայն Բըլըւ, կարծես շանթահար եղած, մտքէն չէր անցուներ անգամ պատասխան տալու... Այսպէս, այն յաճախորդը զոր կոմսն ոճրագործ կը համարէր, Գլէմա՛նն էր, կոմսին զաւակը։ Ի՞նչ կը նշանակէր այս։

Բըլըւ ջանաց խելամտել, սակայն շատ խեղճ երեւակայութիւն մ'ունէր։ Իւր միտքն ընդհուպ շփոթեցաւ ամէն տեսակ ենթադրութեանց մէջ։

—Ո՛չ, ըսաւ, անշուշտ կը սխալիմ... Նմանութենէն խաբուած եմ, եւ ոչ ուրիշ բան։ Բարեբաղդաբար բան մը չըսի, քթիս պիտի խնդային, եւ շա՛տ բան եթէ միայն վռնտուելով ազատէի։

Որչափ ալ կ'ուզէր ինքզինքն համոզել թէ կը սխալէր, չէր յաջողէր։

—Տարօրինա՛կ բան, մրմռաց...։ Է՛հ, է՛հ, աչքերնիս չորս բանանք... Միայն թէ սա անգգամ Մալաթին փորձանք մը չբերէ գլխուս... Գործանէս սատկ կուտամ հասկնալու համար սա գործն... Ա՛հ, ասաիկ երիտասարդն որ վար կ'իջնայ։

Գլէման արդարեւ դղեկէն դուրս կ'ելնէր եւ իւր կողմը կուգար։

—Է՛հ, քաջը գլխուն, ըսաւ Բըլըւ, կ'ուզեմ որ սիրտս հանգիստ ըլլայ։

Քանի մը քայլ յառաջացաւ դէպի Գլէման եւ նորա առջեւ կանգ առաւ մորթակն հանելով եւ յարգանօք խոնարհելով։

—Բարի լոյս, պարոն, ձեր խոնարհ ծառայն եմ...

Եւ մտովի կ'ըսէր.

—Հիմա պիտի տեսնենք։ Յուզման ամենափոքր նշանը պիտի մատնէ զնա։

Սակայն Գլէման շատ հանդարտ դէմք մ'ունէր։

Զինքը ճանչցողին համար դէմքն հազիւ սովորականէն քիչ մ'աւելի գունատ պիտի երեւէր։

Փերեզակին առաջին խօսքերուն, մի միայն զարմանք յայտնեց։

Զպատասխանեց, եւ շատացաւ ձեռքի շարժում մ'ընելով՝ հասկցնելու համար որ մտիկ կ'ընէր։

—Օ հօ՛, ըսաւ Բըլըւ մտովի... չճանչնար զիս... Իրաւ է որ անցեալ իրիկուն մութը տիրած էր ճամբուն վրայ և ուրիշ բանի վրայ կը մտածէր։ Հիմա՛ կը հասկնամ։

Եւ բարձրաձայն, ողոքիչ շեշտերով.

—Ի՞նչ, չէ՞ք ճանչնար զիս... Ես եմ փերեզակը... կը յիշէ՞ք, այն փերեզակն որուն հանդիպեցաք Սէն-Վիգդորի ճամբուն վրայ, իրիկուանն, ուշ ատեն, եւ որուն անտուկը բանալ տուիք քարակոյտի մը վրայ... Հէ՛, մոռցա՞ք... Փերեզակը, կը յիշէք անշուշտ, ուսկից պարեգօտ մը, տաբատ մը, մորթակ մը գնեցիք... մինչեւ իսկ սատկը վճարած ատեննիդ ալ մը ըսկի տուիք... ես ալ ամէն տեղ զձեզ փնտռելէ ետ տալու համար ձեր սատկը... Չէ՞ք յիշեր։

Գլէման միշտ պաղարիւն կը մնար։ Աչքերը չէր խոնարհեցներ։ Ծայրագոյն զարմացմամբ մը Բըլըւն կը դիտէր, եւ թող կուտար որ խօսի՝ առանց ընդմիջելու զնա։ Միայն թէ, երբ Բըլըւ խօսքը վերջացուց, երիտասարդն սկսաւ խնդալ, եւ մեղմ ձայնով, առանց բարկանալու.

—Այսպէս, հէ՞, ըսաւ, կը կարծէք որ ե՞ս էի ձեր յաճախորդը։

—Ձեռքս կրակը դնելով կ'երդնում որ դուք էիք...

—Եւ կը փնտռէի՞ք զիս...

—Ետ դարձնելու համար ձեր ոսկիներն որք խիղճս կը տանջեն։

Գլէման կը խնդար միշտ։

—Կը ցաւիմ որ այս ուղղամտութեան գործը կատարելու առիթ չեմ կրնար տալ ձեզ, սակայն կը սխալիք, իմ բարի մարդուկս։

—Ինչպէ՞ս, ի՞նչ, կը սխալի՞մ։

—Բացարձակապէս։

—Ըսել է իմ խորհած մարդս չէ՞ք դուք, ըսաւ Բըլըւ ապշութեամբ։

—Մինչեւ իսկ չեմ գիտեր թէ որո՛ւ ակնարկութիւն կ'ընէք։ Չէք գիտեր անշուշտ թէ ես Դաէգուռ կոմսին որդին եմ։

—Կը ներէք, գիտէի...

—Ա՛հ, ըսաւ Գլէման՝ այս անգամ ակներեւ խռովութեամբ,—եւ հակառակ այսմ կը խորհէի՞ք...

—Թէ բան մը կը նիւթէիք, եւ թէ ասոր համար հագուստներու պէտք ունէիք որպէս զի ծպտիք։

Գլէման վերստին ձեռք առած էր իւր պաղարիւնը։

—Չեմ գիտեր թէ ինչ առասպել կը յօրինէք։ Չեմ ճանչեր զձեզ։ Երբեք չեմ տեսած զձեզ։ Երբեք գործածուած հագուստ գնած չեմ ո՛չ ձեզմէ, ո՛չ ալ ուրիշէ...

—Ներեցէք, ներեցէք, թոթովեց Բըլըւ... մի՛ բարկանաք... Այժմ վստահ եմ թէ կը սխալիմ։ Նախ այդ իրիկուն մութը տիրած էր, եւ անշուշտ լաւ տեսած ըլլալու չեմ... Նմանութենէ խաբուած ըլլալու եմ...

—Բնա՛ւ տարակոյս մի՛ ունենաք։

Եւ Գլէման, հրաժեշտի խոժոռ շարժում մ'ընելով, հանդարտաբար հեռացաւ, առանց արտօրալու, առանց ետին դառնալու, առանց բնաւ ուշադրութիւն ընծայելու փերեզակին, որ միեւնոյն տեղը գամուած մնաց, գլուխը վայրահակ։

Յայտնի կ'երեւէր թէ մտքին մէջ խռովութեան եւ մեկնութեան դժուարին աշխատութիւն մը տեղի կ'ունենար։

Բաւական չմտած էր։

Մրմնջեց—եւ թերեւս այս եղաւ այս մտաւորական աշխատութեան եզրակացութիւնը.

—Մարդս ինչպէս կը սխալի սակայն, ինչպէս կը սխալի։

Ժամանակ չունեցաւ աւելի խորհրդածելու իւր սխալին վրայ, որովհետեւ Դաէգուռ կոմսը նոյն միջոցին նմա մօտեցաւ։

Հրամայած էր որ կառքը լծեն, եւ կառքն իրենց կ'սպասէր։

Բըլըւ կոմսին քով նստաւ։

Փերեզակը բան մը չըսաւ Գլէմանի եւ իրեն միջեւ անցած դարձածին վրայ։ Միւս կողմէ կոմսը թէեւ հագուած ատեն պատուհանէն տեսած էր իւր զաւկին խօսակցիլը Բըլըւի հետ, սակայն այնքան հեռու էր ո և է կասկածէ որ մինչեւ իսկ չխորհեցաւ զգուշացին հարցափորձել այս մասին։

Մութը չտիրած՝ Ռամպուանդէն հասան։

Դատարանին իջան, ուր Պ. տը Վոտրի հանդիպելու բաղդն ունեցան, այն պահուն ուր սա կը պատրաստուէր դուրս ելնել։

Դատաւորը զարմացաւ ի տես Դաէգուռի։

Կոմսն յայտնեց նմա իւր այցելութեան շարժառիթն. ըսաւ թէ ինչպէս Պաւստանի մէջ գտած էր այն հագուստներն որք ապագային մէջ կրնային կարեւոր ապացոյցներ լինել։

Պատմեց նաեւ թէ ի՛նչպէս, երկար դժուարութիւններէ յետոյ, երկար հետազօտութիւններէ զկնի, յաջողած էր ձեռք ձգելու այն չըքին փերեզակն որ ծախած էր այս հագուստներն։

—Այդ մարդը ձեր հե՞տն էք բերած, հարցուց դատաւորն աշխուժիւ։

—Ձեր նախասենեկին մէջ ինձ կ'սպասէ։

—Ներս մտցուցէք։ Ձեր ըսածը շատ ծանր է։ Հիմակ անմիջապէս պիտի լսեմ փերեզակին վկայութիւնն, թէեւ ժամանակն ուշ է... եւ Ժան-Մառգի հետ երես առ երես պիտի բերեմ զնա։

Եւ շնորհակալ եղաւ Դաէգուռի այն աջակցութեան համար զոր կ'ընծայէր իրեն։

(Շարունակելի)

Գերմանիա որ կը պնդէ ինք տալ Պելժիոյ պէտք եղած Թնդանօթներն, որ մը կրնայ պատերազմի բռնուիլ Պելժերուն հետ։ —Այս Փրուսի Թնդանօթաց և Պելժիոյ ամրութեանց խնդիրը քաղաքական այնպիսի կարեւորութիւն մը առած է, որ Պիզմարք Իշխանին Թերթը, Նօրտ Տէյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկ, հարկ համարած է խմբագրականներ նուիրել անոր, հերքելու համար այն գաղափար թէ Գերմանիա մտքէն կ'անցունէ Ֆրանսայի դէմ նոր պատերազմի մը մէջ բռնաբարել Պելժիոյ չէզոքութիւնը, դիւրաւ զօրք մուծանելու համար ի Ֆրանսա։ Աւելորդ է ըսել թէ Պերլինի կառավարական թերթին այս յայտարարութեանց ո՛չ ոք կը հաւատայ ի Ֆրանսա և ի Պելժիա, և ինչպէս Ֆրանսա Պելժիոյ դէմ իւր սահմանները կ'ամրացնէ, Պելժիա ինքզինք պաշտպանողական վիճակի մէջ կը դնէ թէ՛ Գերմանիոյ և թէ Ֆրանսայի դէմ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Վարչութիւնը նկատելով որ Մխիթարեան Գեր. Խորէն եպիսկոպոսի մեկնելովը Տիգրանակերտի վիճակն անհովիւ մնացած է, որոշած է անդ ղրկել Բզիի առաջնորդական փոխանորդ Խարախանեան Արժ. Ներսէս վարդապետ։

Կը լսենք թէ Ն. Արժանապատուութիւն արդէն ճամբայ ելած է դէպ ի իւր նոր պաշտօնատեղին։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ և Ն. Ամենապատուութեան մէկ պաշտօնագրով յանձնաժողով մը կազմուած է որ պաշտօն ունի Նուպարեան Մեսրոպ էֆէնտիի աշխատասիրած ֆրանսերէն բառգիրքն ի լոյս ընծայել բաժանորդագրութեամբ և այլ միջոցներով։

Սոյն յանձնաժողովն կը կազմեն.

Վսեմ. Լեւոն	Պէյ Փափազեան
Մեծ. Կարապետ	Էֆ. Սրվանձեան
» Յովհաննէս	» Թորոսեան
» Յովսէփ	» Եուսուֆեան
» Ռէթէոս	» Պէրպէրեան

Կը յուսանք թէ յանձնաժողովոյ աշխատութիւններն յաջողութեամբ կը պսակուին, որով օգտակար ծառայութիւն մը կը մատուցուի ազգային գրականութեան։

Պիլէճիկի առաջնորդական ընտրելեաց ցանկն հետեւեալ կերպիւ պատրաստուած է.

Արժ.	Վաղան վրդ.	Տ. Մինասեան
»	Վահան »	Յակոբեան
»	Տաճատ »	Ոսկանեան

Թիֆլիզի Մշակ լրագիրը Տոքթ. Յակոբեանի Հիւանդին բարեկամը գրքին նկատմամբ հետեւեալը կը հրատարակէ զոր առաջ կը բերենք, ա՛յնքան հաղուադէպ է որ Մշակ նպաստաւոր գրէ Պոլսոյ հրատարակութեան մը մասին։

Կ. Պոլսի հայազգի մի բժիշկ, դոկտոր Ս. Յ. Յակոբեան ուղարկել մեզ իր գրուածքը «Հիւանդին բարեկամը» վերնագրով, որ հրատարակված է Կ. Պօլսում 1885 թւին։ Գիրքը բաղկացած է 406 երեսից և բաժանվում է երեք մասերի։ Առաջին մասը պարունակում է օգտակար տեղեկութիւններ այն ամեն բնտանեկան խնամքների վրա, որոնք կազմում են հիւանդի առողջապահութիւնը։ Երկրորդ մասը ցոյց է տալիս թէ ինչպէս պէտք է գործադրել բժշկի պատուիրած դարմանները և գործածել նրա տնօրինած դեղերը։ Վերջապէս գրքի երրորդ մասի մէջ ցոյց են տուած սովորական, բայց ճշգրիտ հրահանգներ այն զանազան զգուշութիւնների, խնամքների, դարմանների և դեղերի վրա, որ հարկաւոր է անմիջապէս գործ դնել բժշկի հասնելուց առաջ և որոնք եթէ ճիշդ և փութով կատարվեն, աւելի օգտակար կը լինեն, երբեմն, քան թէ բժշկի դարմաններն ու դեղերը որոնք աւելի ուշ կարող են հասնել։ Այդ է, ահա, բժշկապետ Յակոբեանի գրուածքի նպատակը, որ և արտայայտուած է գրքի առաջաբանում։ Գրուածքը հասկանալի եւ դիւրըմբռնելի ոճ ունի և կարող ենք վկայել որ գիրքը հետաքրքրութեամբ է կարգադրված։ Լեզուի մասին մենք չենք խօսում, քանի որ պոլսեցւոց լեզուն արդէն ամենքին յայտնի է։ Գիրքը տպուած է Արամեան տպարանում։ Թիֆլիսում նա չէ վաճառվում, բայց կարծում ենք որ լաւ կ'անեն այդ օգտակար գիրքն ստանալ ցանկացողները եթէ դիմեն Թիֆլիսի Կեդրոնական գրավաճառանոցին։ (Մշակ)

Թիֆլիզէն մեզ գրած էին արդէն թէ անցեալ տարիները Նոր-Դարի միջոցաւ ի նպաստ Զէյթունցւոց հաւաքուած մօտ 5,000 րուպլի գումարն ի՞նչ եղած է արդեօք։ Պատրիարքարանէն ստուգեցինք և հրատարակեցինք թէ այդպիսի գումար մը չէ եկած ի Պատրիարքարան։ Այժմ Թիֆլիսի մէջ Արձագանգ եւ Նոր-Դար այս մասին վիճաբանութիւն մը բացած են զոր կը հրատարակենք մեր Գ. երեսին մէջ։

Մեր չաբաթ աւուր թուով պիտի հրատարակենք Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեանի մէկ յօդուածն «ՆՈՒՊԱՐ ԵՒ ԵՍ» յորում կը խօսի Օտեան էֆէնտիի կենաց զանազան դէպքերուն վրայ։

Եղիա էֆ. Տէմիրճիպաշեան որ բաղդաւորութիւն ունեցեր էր բարեյիշատակ Օտեան էֆէնտիի սէրն ու համակրանքը վայելելու, իր յիշատակներէն մի քանին ի հանդէս կ'ածէ այն զգայուն եւ սրտախօսիկ լեզուաւ որոյ գաղտնիքն ինքն ա՛յնքան սքանչելապէս գիտէ։

Մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Եւդոկիոյ եւ Երիզայի նամակաց վրայ որք հրատարակուած են մեր այս աւուր Գաւառական Սուրհանդակին մէջ։

ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆ

Ստացանք Բազմավէպի ներկայ տարւոյ եռամսեայ Բ. պրակն հետեւեալ պարունակութեամբ.

ՀԱՆԴԻՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Քննադատութիւն Թովմայ Մ. Խորենացւոյ առ Սահակ Արծրունի և Պատկերի Տիրամօրն ի Հոգեաց Վանս.

Ծանոթագրութիւն ի Թէոդոսիոյ դէպ ի Նոր-Նախիջեւան.

—Է. Իմ կորուսեալ Հայրենիք.

—Ը. Նոր-Նախիջեւան

—Թ. Եկեղեցիք և ուսումնարանք Նոր-Նախիջեւանի.

Հետախուզութիւնք Օսրոյնէ Թագաւորութեան պատմութեան վրայ, յԱլֆրէդէ ֆոն Գուտշմիդ.

—Համառօտ ծանօթութիւն Ալփ. Ֆ. Գուտշմիդի վարուց վրայ.

—Մատենագրութիւն.

—Աւանդութիւն Դիոնեսիոս Տէլ-Մահրէացւոյ արքայից գաւազանագրին.

—Արքայից գաւազանագրին բառ թարգմանութեան Նէօլտէքէի.

—Դիոնեսիոսի ժամանակագրութեան մէջ Թագաւորական գաւազանագրի սխալներով զետեղուիլն.

—Ցուցակ Եդեսիոյ Թագաւորաց.

Սասի ([illegible]).

Վարդանայ Վարդապետի Աշխարհացոյց ամենայն տիեզերաց.

ՀԱՆԴԻՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ

Տարերք Կենդանաբանութեան, շարունակ. Վենետիկ.—Ազգային աշխարհահանդէս դեղատուեստից, շարունակ.

Թռչելու մեքենայ.

Անուանակոչութիւն անգործարանական տարբերաբանութեան և Նշանացոյցք։

Մթնոլորտային փոշին.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Սերեզի կառավարիչ անուանեցաւ Նիկտէի կառավարիչ Մուսթաֆա Ռէֆգը փաշա։

Նիկտէի կառավարիչ անուանեցաւ Սերեզի կառավարիչ Ռաիֆ փաշա։

Պոլսոյ նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Սկիւտարի նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազի օգնական Ախեաս էֆէնտի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսի առաջին թիկնապահ գնդապետ Մուսթաֆա պէյի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կիպրոսի թարգման Իւթիւճեան Աբիսողոմ էֆէնտիի եւ Սելանիկի պելճիական հիւպատոս Պ. Լօմպարտոյի։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

Ելմտական Ժողովը Բ. Դրան յանձնած էր այն պաշտօնագրերն որք իւր քննութիւնները կը պարունակէին վերաբերմամբ ծխախոտի Ռէժիին։

Արդ՝ Թարիք կ'իմանայ թէ Բ. Դուռը մանրամասնօրէն քննելով այդ պաշտօնագրերն և հասու լինելով թէ Ռէժիի կանոնագիրը խիստ վնասակար է երկրագործ դասուն, վերադարձուցած է այդ պաշտօնագրերն Ելմտական Ժողովին որպէս զի մատնանիշ ընէ կանոնագրոյն այն մասերն որոց ջնջումն հարկ է և հաղորդէ զայնս Ռէժիի վարչութեան։

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՔ

Ելմտացոյցի յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ եւ մինչեւ իրիկուն զբաղելով քննեց թէ հասութից գանձման մասին կուսակալք մինչեւ ո՛ր աստիճան հոգ կը տանին. Նոյնպէս քննեց կառավարական պաշտօնատանց դրամական պիտոյքները։

Դատական բարւոքմանց յանձնաժողովն եւս ի նիստ գումարուելով երէկ, երկարօրէն զբաղեցաւ դատական գործերով։ Յանձնաժողովը տեղեկութիւններ առաւ իրաւագիտական վարժարանի ներկայ վիճակին եւ բանտերու անհրաժեշտ պիտոյից վրայ եւ շարունակեց իւր քննութիւններն ի մասին դատական պաշտօնէից։

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ԴԱՍԱԳԻՐՔ ՄԸ

Կրթական նախարարութիւնը պաշտօնական Ազդ. մ'ուղղած է մեզ որով կը ծանուցանէ թէ «la Turquie en 1864» անուն պատմութեան դասագրքին—հեղինակ Պ. Ս. Փօլաս—օսմանեան երկրաց դպրոցներու մէջ գործածուիլն արգիլուած է բոլորովին, ըստ որում վնասակար հատուածներ կը պարունակէ այն։ Հակառակ պարագային մէջ, այդ դասագրքի գտնուած օրինակները պիտի գրաւուին և վարժարանին տնօրէնը, դասատուն ու վաճառող գրավաճառը պատասխանատու պիտի ճանչցուին։

Կը լսուի թէ Սկիւտարի բնակչաց խնդրանաց վրայ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած էր որ քննութիւնք կատարուին, թէ կարելի չէ՞ արդեօք առատ ջուր մատակարարել այդ ընդարձակ արուարձանին, վերջին հրդեհի նման աղէտից կրկնումն արգիլելու համար։ Այս կայս. Իրատէին համաձայն, Նաֆիէին մէջ յանձնաժողով մը կազմուած էր հրամայուած ուսումնասիրութիւնը կատարելու համար, սակայն կառավարութիւնը մասնագէտ երկրաչափ չունենալով, Հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. նախարարը Տէրքոսեան ընկերութեան աջակցութիւնը խնդրեց, որ առաջին երկրաչափ Պ. Լըգալի յանձնարարեց իւր աշխատակցութիւնը նուիրել։ Արդ, յանձնաժողովը տեղւոյն վրայ քննութիւններ կատարելէ և Սկիւտարի շրջակայքն հետախուզութիւններ կատարելէ յետոյ, տեղեկագիրը պատրաստելու վրայ է։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Տէրքոսի ընկերութեան պիտի առաջարկուի ջուր անցունել յՍկիւտար։

—Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան գերմանացի պատուիրակ Պ. Կէօչէր նախընթաց օրը Պերլին ուղեւորեցաւ։ Կըսուի թէ Պ. Կէօչէր մասնաւոր պաշտօն մ'ունի կատարելիք։

—Բարձրագոյն հրամանաւ, պատերազմական բոլոր հին զէնքերն որք արքունի Թնդանօթարանի մթերանոցը պահուած են, ի մօտոյ պիտի վաճառուին աճուրդով։

—Արշիպեղագոսի կղզեաց կուսակալ Արիֆ փաշա Հռոդոս կղզին գնացեր է։

—Սպարապետի Դիւան հեռագրաւ հրամայած է Շքոտրայի զօրաբաժնին նորընտիր հրամանատար Միրլիվա Պաշքի փաշայի որ անմիջապէս իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորի։

—Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Շքոտրայի նախորդ կուսակալ և զինուորական հրամանատար Միւշիր Թահիր փաշա երէկ Շքոտրայէն ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։

—Արաբական Էլ-Ճէվայիպ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Տարփոլիի նախորդ Էմիր Ջէպէհր փաշա եգիպտական կառավարութենէն արտօնութիւն պիտի խնդրէ Հիճազ երթալու։

—Նիկոմիդիայէն կը գրեն թէ աւազակք վերստին երեւան ելեր են քաղաքին շրջակայքը. կը կարծուի թէ այս այն աւազակախումբը լինելու է որ գերի բռնած էր Չէքլիաճեան էֆէնտին, բայց նոր տարրերով զօրացած, վասն զի 16 հոգիէ կը բաղկանայ այժմ. Զարագործած նորակազմ խումբն, իբր նախափորձ, բռներ է Ռէժիի դէտերէն մին զոր լաւ մը քանակծելէ յետոյ, ազատ թողեր է, գրաւելով վրան գտնուած 120 դահեկանն ու բոլոր հագուստները։

—Վերջին օրերս ծանուցուեցան կարգ մը ծովահէնութիւնք որք գործուած էին յԱրշիպեղագոս և Փոքր-Ասիոյ ծովեզերաց վրայ. Նոր ծովասպատակութիւն մ'ալ կը պատմուի որ այս անգամ տեղի ունեցեր է Թունուզի մօտ. ծովահէնք յարձակեր են իտալական Բէքքէ Սալվէ չոգենաւուն վրայ և կողոպտեր են մէջը գտնուած 8760 ֆրանքն։ Այս առթիւ Սթամպուլ կ'իմանայ թէ ծովասպատակութեանց բազմանալուն պատճառաւ, Միջերկրականի տէրութեանց մին որոշեր է համաձայնիլ միւս տէրութեանց հետ, որպէս զի քանի մը մարտանաւեր ղրկէ ծովահէններու հալածման համար։

—Կրթական նախարարութեան փաստաբան անուանած է Եուսուֆ Ռէճաի էֆէնտի։

—Երէկ Ադրիանուպոլսոյ կառախումբով Տիմէթօքա ղրկուեցան 221 նոր զինուորներ որք տեղւոյն զօրաբաժնին վրայ պիտի աւելնան։

—Տէտէ Աղաճի կառավարիչ Պէճա պէյ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկաւ ուր չաբաթ մը մնալէ յետոյ իւր պաշտօնատեղին պիտի վերադառնայ։

—Կրթական նախարարութիւնն եօթը կարող անձերէ յանձնաժողով մը կազմած է որ պաշտօն ունի քննել Թուրք վարժարանաց մէջ աւանդեալ կրօնական ուսմանց գրքերն և յարմարագոյնները բարեփոխելով վարժարանաց մէջ անոնց գործածումն որոշել։

—Մանասդրի մէջ ապստամբող Զօրօ անուն աւազակն իւր եօթն ընկերներով անձնատուր եղեր է։

—Կայս. կառավարութիւնը նկատելով որ Եէմէնի նահանգին մէջ մաքսանենգութիւնը կ'ընդարձակի, ըստ որում այլ և այլ կողմերէ ալ և ծխախոտ կը ներմուծուի, որոշեր է հեծելազօրքեր կարգել ցամաքի կողմէն պաշտպանելու համար և միւնոյն ժամանակ չոգենաւ մը յատկացնել այդ նահանգի ծովեզերքը պահպանելու համար։

—Կէլիպօլուէն կը գրեն թէ անցեալ չաբթու չորս շոգենաւք վտանգուեր են այդ քաղաքի առջեւ. անգլիական [illegible] շոգենաւը որ բամպակ բեռցած էր, իտալական Էլէօ Աննա շոգենաւն որ Լիվոռնոյէ կուգար եղ բեռցած, Մախսուսէի Սելանիկ շոգենաւն ուր զինուորք կը գտնուէին և ուրիշ անգլիական շոգենաւ մը որուն անունը չգիտցուիր։ Սելանիկը խրեցաւ Պէրկասի Փարոսի վերի կողմն, ասիական եզերաց մօտ. նաւապետը թէեւ գումար մը խոստացաւ այդ կողմի ազատարարաց որպէս զի շոգենաւն ազատեն, սակայն ասոնք անբաւական գտնելով եղած խոստումը, գնացին ազատել միւս շոգենաւներն որք 800 էն 1500 անգլ. ոսկի կուտային։ Յայնժամ Սելանիկի նաւապետը Դարդանելի կառավարչէն դիմեց որ փութաց օգնութեան ղրկել օսմանեան պահակ շոգենաւն։

Այս առթիւ Լ. Հէրըլտ դիտել կուտայ թէ վերոյիշեալ նաւաբեկ շոգենաւուց ընթացքը գովելի չէ, ըստ որում անոնք տարին 1500 ոսկւոյ չափ գումար մը կը շահին օսմ. ջուրերուն մէջ եւ օսմ. շոգենաւու մը ազատման համար ա՛յնքան խստապահանջ կը լինին եւ փոյթ չեն ըներ բնաւ։

—Ժամանակէ մ'ի վեր գաղղիական ախտ մեծ աւերումներ կը գործէ ի Հաճըն, կըսէ [illegible], եւ ժողովրդեան մեծ մասն ախտաւորեալ կ'այրի։ Ուստի բժշկական վարչութիւնն՝ Ադանայի կուսակալութեան կողմէ եղած առաջարկութեան մը վրայ՝ Տեօրթեօլ Տիմիտրի էֆէնտի անուն բժիշկ մը ղրկած է ի Հաճըն այդ ախտին առաջքն առնելու համար։

—Այտընի գիւղերը Գուլէ Դարուսի, անգլ. նաւակատան մօտերը ծագած հրդեհէն այրեցան երկու քարուկիր տուներ, որոց մին Ֆլէքի անուն մալթէցի վաճառականի մը կը պատկանէր և միւս մասը վարձուած էր կարգ մը արհեստաւորաց կողմէ որք մէկ մէկ խուց կը բնակէին. երկու շէնքերն ալ ապահովագրուած լինելով զանազան ընկերութեանց, հրդեհին պատճառաւ հետեւեալ վնասները կը կրեն. Փէնիքս՝ 1200 ոսկի, Սըն՝ 250, Ֆէնիքս՝ 100 և Սէրֆ Լէօնէ՝ 60, ընդ. ամենն 1610 ոսկի։

Զանազան արկածներ կը պատմուին, ի մէջ այլոց Չըրճանկիր մը վիրաւորուեր է գլխէն և անցորդի մը գլխուն ալ քար մը ինկեր է։

—Սելանիկի համանուն թերթը կը պատմէ թէ Իլիա Սթմախ անուն սերպիացի մը տասն-հինգ օր առաջ Սելանիկ երթալով տեղական կառավարութեան կը դիմէ եւ արտօնութիւն կը խնդրէ վարժարան մը բանալու համար ուր առ այժմ պիտի աւանդէ գերմաներէն եւ սերպերէն եւ յետոյ թուրքերէն ու ֆրանսերէն լեզուները։ Տեղական կառավարութիւնը կը պատասխանէ թէ չպիտի կրնայ խնդրուած արտօնութիւնը տալ որովհետեւ կրթական նախարարութեան ձեռնհասութեանը կը պատկանի այն։

—Նախընթաց օր Խասգիւղի մէջ մեռաւ Հրէից երիցագոյն Խախամպէտը, Մօյիզ Նայէչ, ի հասակի 90 ամաց. Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ և գիւղին հայ և յոյն եկեղեցականաց կողմէ ներկայացուցիչներ ընկերացան թափօրին։

—Իրաւագիտական վարժարանի համար առնուած 45 չէքի վառելափայտին մէջ 17 չէքիի գողութիւն մը եղած է. Կրթական նախարար Մինիֆ փաշա, որ փայտերու փոխադրութեան միջոցին վարժարանը կը գտնուէր, կասկածելով մէ, տեղւոյն կշռել կուտայ և 17 չէքի պակաս կը գտնէ. Ն. Վսեմութիւն անմիջապէս պէտք եղածը կը տնօրինէ ըստ օրինի պատժել տալու համար գողութեան հեղինակը։

Այս առթիւ Հաքիքաթ կ'ըսէ թէ այս գողութիւն, որ Մինիֆ փաշայի աչալրջութեամբ երեւան ելած է, պէտք է միւս պաշտօնատանց եւս ուշադրութեան արժանանայ. Պէտք է խորհիլ որ եթէ 45 չէքի փայտէն 17 ը գողցուի, այս գողութիւն որչա՞փ կ'աւելնայ մեծաքանակ գնմանց մէջ։

—Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆլուրէնս հիւպատոսական հետեւեալ փոփոխութիւններն որոշած է. Գահիրէի հիւպատոս Պ. Լարօրտ Բօր-Սայիտի հիւպատոս անուանուած է փոխանակելով Պ. Մորժի տեղ. Եաֆայի փոխ-հիւպատոս Պ. Կիլլըս Գահիրէի հիւպատոս անուանուած է Պ. Լարօրտի տեղ. Պէրութի հիւպատոսարանին առաջին թարգման Պ. Պօսօ Ալիքանտէի փոխ-հիւպատոս անուանուած է եւ Հալէպի փոխ-հիւպատոս Պ. Իւսման նոյն պաշտօնով Եաֆա փոխադրուած է։

—1302 տարւոյ մէջ (այսինքն 1886 մարտէն ց1887 մարտ) Թուրքիայէն արտածեալ ապրանաց արժէքն է 1,271 միլիոն ղրուշ, մինչ նախորդ տարւոյ արժէքն եղած էր 1208 միլիոն ղրուշ։ Իսկ ներմուծութեանց գումարն է 270 միլիոն ղրուշ մինչ նախորդ տարւոյնն եղած էր 2,000 միլիոն ղրշ. Արտածութեան մէջ Անգլիոյ բաժինն է 35 առ 100 եւ Ֆրանսայինը 38 առ 100, Աւստրիոյ 9 առ 100 եւ Եգիպտոսինը 8 առ 100։ Իսկ ներմուծութեանց մէջ Անգլիոյ բաժինն է 45 առ 100, Աւստրիոյ 9 առ 100 եւ Ֆրանսայի 13 առ 100։

—Կայս. կառավարութիւնն Շքոտրայի կուսակալէն պաշտօնապէս տեղեկացած է թէ ձերբակալուած են այն հովիւներն որք զէնք պարպած էին երկու կաթոլիկ քահանայից վրայ և սպաններ էին զՀայր Ճէննարօ Բաւադէօրէ։ Շքոտրայի իտալական հիւպատոսարանը խնդրած է որ իւր պաշտօնէից մին ներկայ գտնուի ոճրագործաց դատաստանին եւ հարցաքննիչ դատաւորին հարցաքննութեանց։ Կուսակալ Թահիր փաշա պատասխանելով թէ ինք իրաւասութիւն չունի այս տեսակ արտօնութիւն մը տալու, Բ. Դռնէն հրահանգ խնդրեր է։

—Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 12 ին միջոցները թէ՛ Գարաքէօյի և թէ՛ Ունգաբանի կամուրջները բացուած էին ճամբայ տալու համար արքունի շոգենաւու մը։ Երկու կամուրջք բաւական ժամանակ բաց մնացին և ժողովուրդը չկրցաւ վերջին շոգենաւներուն հասնիլ։ Թարիք այս առթիւ ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իրաւամբ։

—Բարպա Եօրկի անուն չարագործը որ Բերայի մէջ ծանօթ էր իւր չահատակութիւններով, երէկ Թաթավլայի մէջ անձնասպան եղաւ, ռեվոլվերի հարուած մը պարպելով քունքին։ Կը կարծուի թէ Եօրկի մտային խանգարում մ'ունեցած էր։

—Զօրումի գայմագամ Բէրզէմ պէյ երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Սամսոնի ճամբով։

Այս օրերս ստացանք ի Բարիզ հրատարակեալ չքեղ եւ սիրուն տետրակ մը, որ կը պարունակէ ուսումնասիրութիւն մը Մէխէզօլանի վրայ, ի Պ. Բիէռ Աբէտիս, մայրաքաղաքիս անխոնջ եւ յարգոյ քիմիագէտէն։

Պ. Աբէտի յաջողած է այնքան դարուց մոռացումէն հանել այս թանկագին դեղն զոր խիստ փորձերու ենթարկած է։ Իւր փորձերէն յայտնի կ'երեւի թէ Մէխէզօլանը կոչուած է մեծ ճարտարութիւն մը մատուցանել բժշկութեան ընդդէմ թանչքի։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Իսմայիլիա, 1 Նոյեմբ.

Հոկտ. 21էն մինչեւ 31 Սուէզի ջրանցքէն անցնող նաւուց թիւն է 76 և տասնօրեայ հասոյթն 1,420,000 Ֆրանք։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 Հոկտեմբեր

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Օ.	Սէրի Գ. կ.	15 17
Փորսային գոցուելէն վերջը	» »	15 17
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	» »	15 16
Բարձրագոյն գին	» »	15 16
Նուազագոյն »	» »	15 15
Կէս օրին	» »	15 16

ԻՍԹԻԳՐԱՁ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	37 27
Այս առաւօտ	37 25
Կէս օր	37 25

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	1858) 1862)	Սէրի	23 30
»	1860) 1863) 1872)	»	14 10
»	1865) 1869) 1873)	»	15 16

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 2 Նոյեմբ. ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսօլիտէ	102 13/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 13/16
» » » գոցուեցաւ	13 3/4
» » » Ա.	23 1/2
» » » Բ.	14 1/4
» » » Գ.	13 3/8
Օթօման 1871 (°)	73 1/2
Փոխառութիւն 1877	86 1/2
Պանք Օթօման	9 1/2
Ռուսական փոխառ. 1873	95 3/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	73 7/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	98
Տայրա Սանիէ	70 3/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ) (°)	96 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 536

Վիէննա, 2 Նոյեմբ. ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	125 45
Օսմանեան երկաթուղի	17

Բարիզ, 2 Նոյեմբ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	107 70
» » 3 %	81 87 1/2
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 87 1/2
» » » գոցուեցաւ	13 87 1/2
» » » Բ.	— —
» » » Գ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	34 75
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	492 50
Գրէտի Լիոնէ	567 50
» Ֆօնսիէ	1385
Բաժնետոմս Լիոնի	1260
Սուէզի ջրանցք	2010
Ռուսական 5 % 1877 Ի	100 3/8
Իտալական Ռանթ	98 65
Սպանիական (արտաքին)	67 1/2
Եգիպտական միացեալ	384 37 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք	356 25
5 % Հէլլէնական	355
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 33

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 2 Նոյեմբ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսօլիտէ	13 92 1/2
Եգիպտական	384 37 1/2

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵՐԻԶԱ, 8 Հոկտ.

Ս. Ներսէս Հայրապետի վանուց կողոպտումը ծանուցած էի երկու չաբաթ առաջ և յիշած էի թէ ծանրագին հնութիւնք և սրբազան կարեւոր անօթք և մասունքներ ալ տարած էին գողերն շատ մը ուրիշ ապրանաց հետ։ Ինչպէս որ գրած էի, կառավարութիւնն ազդու միջոցներ ձեռք առած էր գողերն ձերբակալելու համար։ Ահա այսօր ուրախառիթ լուրեր ունինք հաղորդելու այս խնդրոյ մասին։ Երկան գիւղի երեւելիներէն Զիլապզեան Մեծ. Մ. Պետրոս աղայի ծանօթ Տէրսիմցի Քիւրտ մը լուր կը բերէ թէ այն ինչ տեղ տեսած է վանքէն գողցուածներուն մէկ մասն։ Մ. Պետրոս աղայն Առաջնորդարանին ծանուցանելով զայս, վարչութիւնը կը փութայ Ակնցի Մկրտիչ աղա անուն քաջ մը նոյն կողմեր ղրկելու որպէս զի Մկրտիչ աղան նոյն կողմերու նշանաւոր քիւրտերու հետ ունեցած մտերմութեան շնորհիւ՝ ջանայ գողցուածներն ձեռք բերելու։ Մկրտիչ աղա հասնելուն պէս իրօք կը յաջողի մէկ երկու աննշան բաներ ձեռք բերելով Առաջնորդարան ղրկել և կը խոստանայ հետզհետէ գործն պարզելու և գտնելու աշխատիլ։ Մկրտիչ աղայի գտած և ղրկածին մէջ էր պնակ մը պղնձեայ. այս բերող քիւրտը քննիչ Վսեմ. Նիւսրէթ փաշայի կը ղրկեն Առաջնորդարանէն և Նորին Բարձրութիւնն ալ առ ի քաջալերութիւն մէկ լիրայ նուէր կուտայ յիշեալին, պատուիրելով որ աւելի աշխուժով եւ խորամանկութեամբ աշխատի ոչ միայն գողցուածներն գտնելու այլ նաեւ գողերուն ալ ուր ըլլալն իմանալու. Մկրտիչ աղայի այս սուրհանդակ քիւրտն մէկ լիրայ նուէրն առնելով ուրախ զուարթ կը դառնայ դարձեալ իւր տեղ և յուսամք թէ շուտով ամենայն ինչ կը գտնուին և գողերն ալ ձեռք կը բերուին։ Մինչդեռ Երիզայի մէջ այսպէս խուզարկութիւնք կը շարունակէին, ահա Տէրսիմի կուսակալն ալ՝ հոկտեմբեր 5ին կը հեռագրէ թէ Ս. Ներսէս Հայրապետի վանուց գողերէն չորսն ձերբակալուած են և միւսներն ալ հետզհետէ ձեռք բերել կը յուսայ։ Բարձր. Նիւսրէթ փաշայի, Վսեմ. կառավարիչ Մէհմէտ Էմին պէյի, եւ տեղւոյս Թապուր աղասի Գասըմ էֆէնտիի ինչպէս նաեւ Տէրսիմի կուսակալին այս մասին ունեցած ջանքերն խորին շնորհակալութեան արժանի են։ Լիայոյս եմք որ, գողերն երբ հոս բերուին, տեղւոյս Ատլիյէի պաշտօնեայք եւս, մասնաւորապէս ընդհ. դատախազի օգնական Վսեմ. Մէհմէտ Ռէմզի էֆէնտի, որուն արդարասիրութիւնն եւ արժանաւորութիւնը նշանակութեան արժանի է, կը բարեհաճին արդարութիւնն կատարելապէս ի գործ դնել, եւ կ'աշխատին ամբողջապէս գողցուածներն գտնել յետոյ գողերուն ալ արժանաւոր պատիժն տնօրինել։

ՄԵՏԱՍԱՆ ՀԱՅ ԲԱՆՏԱՐԿԵԼՈՑ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒԴՈԿԻԱ, 10 Հոկտ.

Հոկտ. 5 բշ. երեկոյ Սեբաստիոյ ընդհ. դատախազէն առ տեղւոյս դատարանի նախագահն ուղղեալ հեռագրական մի ազդու հրաման վերջ տուաւ այն եղերական տառապանաց, զորս կրեցին մետասան անմեղք ութ ամիս։ Դատաւորն Ահմէտ Մխտար էֆէնտի, որոյ արդարասիրութիւն, հմտութիւն և գործունէութիւն կարի համակրելի ըրած են զինքն առաջի բոլոր ժողովրդեան, հրամայեց անմիջապէս արձակել հայ բանտարկեալներն, որք տխուր ու վշտահար՝ իրենց բանտի խցիկին մէջ փակուած՝ սոսկմամբ կը նկատէին անցեալ ութ երկար ամիսներն, յորս վիշտն կորզեց իրենցմէ հայր մը և մայր մը և թշուառութիւնն աւերակ դարձուց իրենց տուն և ընտանիք։

Աւետեաց այս ձայն կայծակի նման հասաւ բանտարկելոց և իրենց պարագայից։ Դժար է նկարագրել տեսարանն. ամենուն դէմքին վրայ ժպիտ, աչաց մէջ արտասուք և բերանն օրհնութիւն կար։ Կառավարական ապարանի գաւիթն լի էր բազմութեամբ ժողովրդեան, որք բանտարկելոց հետ կ'օրհնէին ի բոլոր սրտէ մեր Օգոստափառ Կայսրն՝ Սուլթան Համիտ եւ Իւր Արդարութիւն, որով անպարտ կը հռչակուէին ազգայնոց ոմանց կողմանէ քաղաքական յանցանօք ամբաստանեալ, կամ լաւ եւս է ըսել, զրպարտեալ կարգ մը անմեղ ազգայինք։

Բանտարկեալք ոստիկանութեան գրասենեակն տարուելով՝ հեռագրի մէջ նշանակեալ անուններ բաղդատուեցան բանտարկելոց արձանագրութեան սոմարի հետ։ Փասպանեան էֆէնտիի անուն չկար հեռագրական ցանկին մէջ, ուստի դատաւորն, որ քաջ գիտէր նաեւ անոր անմեղութիւնն, անմիջապէս այս մասին հեռագրաւ Սեբաստիայէն բացատրութիւն խնդրեց և պատասխան ստացաւ թէ Արդարեանի և Փասպանեանի խնդիրք Տիւանէ նկատուած, իսկ մնացեալք անպարտ հռչակուած են։ Այսպէս կամ այնպէս արձակուեցան ամենքն, վերջին երկուքը միայն ընդ. երաշխաւորութեամբ. Աւելորդ չեմ համարիր նշանակել աստանօր բանտարկելոց անուանքն, որք են, Մ. Կարապետ Արդարեան, Մ. Գէորգ Պէրմանեան, Գէորգ Փասպանեան, Մ. Յովհան Տիրհէքմեան, Ստեփան Ասլանեան, Մ. Յարութիւն Չափկընեան, Ռուբէն Հաեան, Մանուկ Հիւսիսեան, Աւետիս Գալփազեան, Յովհաննէս Գազանճեան։

Կառավարական ապարանէն դուրս ելնելէ առաջ բանտարկեալք գնացին ի դատարան եւ նախագահ Մխտար էֆէնտիի ներկայանալով՝ յուզեալ սրտիւ և արտասուալից աչօք օրհնեցին մեր Օգոստափառ Վեհապետ Սուլթան Համիտ եւ դրուատեցին Ն. Կ. Վեհափառութեան հանրածանօթ արդարասիրութիւնն ու գթութիւն, մաղթելով որ ամենակարողն Աստուած անսասան պահեսցէ Իւր նուիրական Աթոռ եւ վեհապանծ գահն ի մեծ փառս եւ երջանկութիւն Իւր համայն հաւատարիմ ժողովրդեան։ Դատաւորն՝ Մխտար էֆէնտի եւս ոչ նուազ յուզեալ սրտիւ օրհնութիւններ արտասանելէ յետոյ, յարեց թէ՝ պէտք է փառք տալ Աստուծոյ եւ յաւէտ օրհնել Վեհափառ Կայսեր յիշատակն, այր շնորհիւ կը ճանչցուի հասկ ուրեմն իրենց անմեղութիւն եւ վերջ կը գտնեն ամեն վիշտք եւ տառապանք։

Արձակեալք յետոյ խմբովին դիմեցին յԱզգ. Առաջնորդարան եւ անդ եւս սրտագին բարեմաղթութիւններ ըրին վասն թանկագին կենաց մեր Օգոստափառ Վեհապետին եւ վասն Իւր արդարադատ նախարարութեան եւ Պաշտօնէից եւ վասն Սեբաստիոյ Վսեմ. Կուսակալ Սըրրի փաշայի, որ է մին ի բարձրաստիճան եւ ընտրելագոյն պաշտօնէից օսմանեան հզօր Պետութեան։

Ի մասնաւորի անհուն շնորհակալութիւններ յայտնեցին նաեւ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր արդարասիրական միջնորդութեանց մասին եւ սրտագին օրհնեցին զինք պատուական Անձն։ Չի մոռցան երախտագէտ զգացմամբ յիշել նաեւ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Գեր. Պետրոս Սրբազան Եպիսկոպոսն եւ վիճակիս Առաջնորդական տեղապահ Արժ. Սահակ Ծ. վարդապետ Այվատեանն, որոյ օրով վերջացաւ աղէտն, որ սկսած էր բարեյիշատակ Մամբրէ վարդապետի օրերն։

Կ'ըսուի թէ [illegible] նկատելու վերաբերող պաշտօնական թղթեր չարթուս մէջ պիտի յղուին Սեբաստիոյ տեղւոյս դատարանին կատարելու համար Փոսլանեան և Աբգարեան էֆէնտիներու հրապարակային դատաստանն, յորում, հաւատի եմք թէ, սոցա մինչեւ իսկ պարզ [illegible] մը անպարտ լինելն պիտի հաստատուի ակներեւ։

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՁԷՅԹՈՒՆՑՈՑ
Ի ԹԻՖԼԻՍ

Արձագանք-ի մէջ կը կարդանք.

Զէյթունցիների դրութիւնը մեզ յիշեցնում է մեր հասարակութեան կողմից մի մոռացուած հանգամանք։ Յայտնի է, որ մի քանի տարի սորանից առաջ Զէյթունի սովեալների անունով մեր գաւառական հայաբնակ քաղաքներում ժողովարարութիւններ եղան։ Մի և նոյն ժամանակ, Նուիրատուութիւններ էին հաւաքվում և Արժանայիշատակ Ներսէս Պատրիարքի արձանի համար։ Այդ միջոցներին Արձագանք-ը դադարեցրած էր, իսկ Մշակ չէր հրատարակվում։ Այս պատճառով շատ նուէր հաւաքողներ չը գիտէին թէ ո՞ւմ միջոցով տեղ հասցնեն ժողոված փողերը։ Յետոյ թէ ո՞ւր ուղարկուեցան փողերը, — չը գիտենք։ Ոմանք պնդում են, թէ փողերը այժմ էլ Թիֆլիզումն են գտնվում, եւ հաւաստացնում են, որ գումարը մօտ երեք հազար մանէթ է։ Յիշեցնելով այս մասն հայ հասարակութեան, ցանկալի կը լինէր որ նուիրատուները լրագրութեան միջոցով յայտնէին, թէ ո՞րտեղ են գտնվում Հանգուցեալ Ներսէս Պատրիարքի արձանի եւ Զէյթունի սովեալների անունով հաւաքուած փողերը, միթէ՞ն են արդեօք, թէ գիշակերներից կըլանվել են. Այժմ ամենայարմար ժամանակն է այդ փողերը գործածել Զէյթունցիների համար։ Յուսով ենք, որ գործին տեղեակ մարդիկ լռութեան չեն տալ այս հարցը։

Նոր-Դար կը պատասխանէ.

Որովհետեւ դարձեալ խօսք կայ Զէյթունցիներին նուիրատուութեամբ օգնելու մասին, հարկաւոր ենք համարում յայտնելու, որ Նոր-Դար-ի խմբագրութիւնը, ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողները, հանգանակութիւն էր բաց արել Զէյթունի հրկիզեալների համար։

Նուիրատուների անունները իւր ժամանակին հետզհետէ հրատարակուեցան Նոր-Դար-ի էջերում և գումարը 1500 րուբլի ուղարկուեցաւ այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու։

Սովեալների կամ մի ուրիշ գործի համար հանգանակութիւն չէ բացել Նոր-Դար-ի խմբագրութիւնն եւ յանձն չէ առել բանալու։

Արձագանք կը պատասխանէ.

Արձագանք-ի անցեալ համարում Զէյթունցիների համար մի քանի տարի սորանից առաջ եղած հանգանակութեան մասին մեր արած նկատողութիւնը անհետեւանք չը մնաց։ Այժմ բանից երեւում է, որ երեք հազար րուբլի գումարի (*) կէսը այսինքն՝ մէկ հազար և հինգ հարիւր րուբլի ստացել է Թիֆլիզում օրաժէշ հրատարակվող հայերէն թերթը։ Այդ թերթի խմբագրութիւնը իւր Ներկայ թուականի 165-դ համարում, ի գիտութիւն հայ հասարակութեան, հանգանակութեան ժամանակից երեք տարի անցած; վերջապէս, յայտնում է, թէ 1500 րուբլ ստացել է նա Զէյթունի հրկիզեալների համար։ Եւ յետոյ նոյն թերթը աւելացնում է, որ յիշեալ 1500 րուբլին ուղարկված է «այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու»։ Ուրեմն Արձագանք-ի նկատողութիւնը իւր արդիւնքն ունեցաւ. Զէյթունի հրկիզեալների կորած փողերից 1500 րուբլի այժմ գիտենք, որ անցել է վերոյիշեալ օրաժէշ լրագրի ձեռքը։ Այժմ մնում է իմանալ, թէ այդ գումարը հայ թերթը ե՞րբ, ո՞ր ամսին, ո՞ր քաղաք և ո՞ւմ անունով է ուղարկել, որովհետեւ «այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու» շատ խորհրդաւոր խօսքեր են։ Ամենքին յայտնի է, որ «այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու» զանազան մարդիկ զանազան տեսակ են հասկանում։ Իսկ յիշեալ փողերը անպատճառ պիտի գնային միայն Զէյթունի հրկիզեալներին և ոչ թէ «այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու»։ Կրկնում ենք, հարկաւոր է ճշդութեամբ յայտնել, թէ ո՞ւր է այդ «այնտեղ, որտեղ պարտաւոր էինք ուղարկելու»։ Հենց որ այսքանն էլ իմացանք, կարող ենք Զէյթունի հրկիզեալների համար Կ. Պօլսում ներկայումս կազմուած յարգելի Յանձնաժողովին շնորհաւորել, որ Արձագանք-ի խմբագրութիւնը գտել է մի գումար, որ այստեղի հասարակութիւնը կորած էր համարում։ Ուրեմն սպասենք։ Իսկ առ ժամանակ յայտնում ենք Կ. Պօլսի Յանձնաժողովին, որ եթէ կամենում է մանրամասն տեղեկութիւններ պահանջել ուղիղ հարկին է, թող այժմ իսկ աշխատի, քանի որ Զէյթունի հրկիզեալները սպասում են օգնութեան։ Հասարակական հանգանակութիւնը մի սրբութիւն է, ամեն մի բարոյական մարդ պէտք է զգուշութեամբ և երկիւղածութեամբ վարուի այդ սրբութեան հետ։ Հակառակ դէպքում կարող է սրբապղծութիւն առաջանալ, և մամուլի պարտականութիւնն է հալածել այդ սրբապղծութիւնը։

(*) Մեզ յայտնի չէ գումարի ճիշդ քանակութիւնը, գուցէ 3000 չէ, աւել կամ պակաս է—չը գիտենք։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Հոգելոյս Վահան վարդապետ Բաստամեանց, որ առաջին անգամ հրատարակեց Մխիթար Գօշի Դատաստանագիրք-ն, նշանաւոր յառաջաբան մը գրելով այդ նշանաւոր երկին, երկար քննութիւններէ յետոյ կը հաստատէ թէ հին Հայաստան չէ ունեցած երբեք Օրինագիրք մը, որ հիմ եղած լինի հայ դատաւորաց տուած վճիռներուն։ Մեր նախահարց դատերն լուծող իրաւարարք հաւանօրէն կը բաւականանային իրաւաբանական աւանդութեանց և սովորութեանց վրայ հիմնուելով, և բնական ու կրօնական օրինաց սկզբունքներէն ներշնչուելով։ Արդարեւ ոչ միայն այդպիսի յիշատակարան մը չ'է հասած այսօր մեր ձեռք, այլ և մեր պատմագիրներէ ոչ մին կը յիշատակէ թէ Հայկազանց, Արշակունեաց կամ Բագրատունեաց ժամանակ հայ թագաւորք պատրաստել տուած են օրինաց հաւաքածոյ մը։ Միակ հայկական Օրինագիրքն զոր մեր նախնիք թողած են մեզ, յօրինուած է Մխիթար Գօշէ, Գանձակեցի ուսեալ հայ վարդապետ մը, որ ապրեցաւ ԺԲ. դարուն։ Գօշի Դատաստանագիրք-ն՝ որ իրաւաբանական տեսակէտով չ'ունի մեծ նշանակութիւն, ազգային տեսակէտով անգին գանձ մ'է մեզ համար։ Ոչ միայն միակ Օրինագիրք, այլ և միակ իրաւաբանական երկ բոլոր հին հայ գրականութեան մէջ, Դատաստանագիրք-ն կ'ընծայեցնէ մեզ ԺԲ. դարու Հայոց ընտանեկան և ընկերական կեանքին, և է՛ մեծապէս շահեկան մանաւանդ այնու զի մեր պատմագիրք գրեթէ բնաւ չ'են հաղորդած մեզ տեղեկութիւններ մեր նախահարց օրինաց և բարուց վրայ։ Սակայն այդ Օրինամատեան՝ մասնաւոր ձեռնարկ, չ'է ունեցած երբեք հանրային հանգամանք։ Իրաւ է որ Հայաստանի մի քանի գաւառաց մէջ միջոց մը վայելած է գործադրական ոյժ, և ապա ի Կիլիկիա եւս եղած է գործադրելի, շնորհիւ Սմբատի, «Գունդստաբլ Հայոց և որդի Կոստանդեայ և եղբայր բարեպաշտ Թագաւորին Հայոց Հեթմոյ», որ զանազան փոփոխութեամբք թարգմաներ է զայն գրաբարէ իւր ժամանակի աղաւաղեալ հայերէնին, այլ Գօշի Դատաստանագիրք-ն երբեք չ'է ունեցած ո և է պաշտօնական վաւերացում, ո՛չ կրօնական և ոչ աշխարհական իշխանութենէ, և է պարզ օրինական ծրագիր մը, որ այսօր ունի մեզ համար պատմական նշանակութիւն միայն։

Հայք, կորսնցնելէ յետոյ իրենց անկախութիւն, ամենուրեք ուր ցրուեցան, պահեցին մասամբ իրենց ազգային օրէնքներն, մանաւանդ ընտանեկան յարաբերութեանց տեսակէտով, որք կրօնական հանգամանք ունէին ի մեզ։ Անիէն Լեհաստան գաղթող Հայաստանցիք իսկ յաջողեցան իրենց համար յատուկ Օրինամատեան մ'ունենալ թէ՛ կրօնական և թէ՛ քաղաքային, Օրինամատեան զոր հիւսեցին Գօշի Դատաստանագիրք-ին վրայ։ Իսկ ուրիշ երկիրներու Հայերն, առանց մասնաւոր Օրինագրքի լուծեցին իրենց ընտանեկան դատերն, հետեւելով սովորութեանց, աւանդութեանց և կրօնական սկզբանց։

Ի Թուրքիա, Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքութեան հաստատումէն ի վեր, Կառավարութիւնն ճանաչած է յատուկ Ֆերմաններով ազգային Պատրիարքարանի միակ իրաւասութիւնն Հայոց ամուսնական խնդրոց մէջ։ Ի Պատրիարքարանն գտնուած է միշտ դատարան մը, ուր լուծուած են մայրաքաղաքիս Հայոց ամուսնական դատերն, և այսօր իսկ Դատաստանական Խորհուրդն, որը կազմութեան եղանակն և իրաւասութիւնն վաւերացած են կայսերական կառավարութենէն 1860 ի Սահմանադրութեամբ, կը քննէ ամուսնական դատերն. սակայն ցարդ չենք ունեցած «Օրինագիրք» մը, որը վրայ կարենան հիմնուիլ Դատաստանական Խորհրդի վճիռներն և Պատրիարքարանի ամուսնական հրամաններն։

Այն պահուն յորում հուսկ ուրեմն կը կազմակերպուի Նոր Վարչութիւնն, և կը գծէ ուղղութիւնն ուր պիտի հետեւի իւր երկամեայ շրջանին մէջ, կը փութանք նորա ուշադրութիւնն հրաւիրել այս կարեւոր խնդրոյն վրայ։ Որչափ որ գիտենք, նախորդ Քաղաքական Ժողովն ալ մտադիր էր նախաձեռնութիւն առնուլ այդ մասին, սակայն առօրեայ հրատապ խնդիրներ արգել եղան իրեն, հակառակ այն մեծ գործունէութեան որով յաջողեցաւ այնքան օգտակար լինիլ ազգին՝ յոյժ դըժար պարագաներու մէջ։ Նոր Վարչութեան վիճակուած է եղեր ձեռնամուխ լինիլ այս գործին զոր ի գլուխ հանելով պիտի լնու ազգին մէկ էական պէտքն։

Ազգային ամուսնական Օրինագրքի մը հարկին վրայ շատ բան գրուեցան ցարդ, ուստի չենք ուզեր աստ ընդ երկար ծանրանալ բոլոր այն խնդրոց վրայ (օժիտ, ամուսնական ճիւղահամար, ամուսնութեան համար հարկ եղած տարիք, հարց և մարց իրաւունք իրենց զաւակաց ամուսնութեան մէջ, ամուսնութեան անվաւերացում, ամուսնալուծութիւն, ևն.), որց անորոշ վիճակն մեծապէս զգալի կ'ընէ նմանօրինակ Օրինագիրք մը։ Սակայն կ'ուզենք այսօր խօսիլ հակիրճ երկու գլխաւոր կէտերու վրայ, որց առաջինն կարծենք ցարդ հրապարակաւ չէ քննուած և երկրորդն վերջերս իսկ առարկայ եղաւ մի քանի յօդուածոց, որք հրատարակուեցան Երկրագունտ-ի և Արեւելք-ի մէջ։

Դժբախտաբար ապօրէն կենակցութիւնք ի մեզ այժմ զարգացում գտած են ընկերութեան ամեն խաւերուն մէջ, ինչ որ պիտի հաստատեն աներկբայ այդ նկատմամբ Աւագերիցանց կողմէ առ Կրօնական Ժողովն ուղղեալ տեղեկագիրներն։ Յաճախ այդ ապօրէն միութիւնք կ'ունենան նաեւ իրենց ապօրէն ծնունդք, խեղճ զաւակունք, որք անհարազատ են յաչս Եկեղեցւոյ և յաչս քաղաքային օրինաց։ Կածոտներու մեղապարտ հաճոյից այդ պըտուղք կը պահեն յաւէտ իրենց ճակտին վրայ ապօրինութեան դրոշմն անջինջ։ Անհարազատ զաւակն, թէեւ անմեղ, կը կրէ իւր ծնողաց մեղքի պատիժն։ Անգիտակ մանկութեան սեմին վրայ, դեռ դպրոցական, վարժարանին իսկ մէջ նա կ'զգայ [illegible]։ Իւր ընկերակիցք, լսելով իրենց մեծերէն, —մանկունք ամեն բան կը լսեն և ամեն բան կը հասկնան,— թէ նա չունի օրինաւոր հայր և մայր, կ'զգան թէ անոր վրայ ունին տեսակ մը գերակայութիւն, և կ'զգացունեն զայն նմա այն չարամտութեամբ որ բնածին է մանկան սրտին մէջ։ Երիտասարդ, նա վախով կը մատչի [illegible] այն արարածին, ում կ'ուզէ կցել ճակատագիրն. կը սիրէ զայն, գուցէ սիրուած է իրմէ, այլ օրինաւոր հայր չունի, օրինաւոր անո՛ւն չունի. կը մերժուի՛, զի իւր ծնողք յղացեր են զայն ամուսնութենէ դուրս, արգիլեալ սիրոյ ժամուց մէջ, անսուրբ յաւէտ յաչս օրինաց և Եկեղեցւոյ։ Երբ մեռնի հայրն կամ մայրն, գրեթէ աշխարհի ամեն կողմն, հարազատ զաւկէ շատ պակաս բաժին կ'ստանայ նա, ենթադրելով որ մեռնողն ըստ երկրին օրինաց [illegible] (reconnaissance de l'enfant naturel), օրինական գործողութիւն զոր չեմք կարծեր որ Հայաստանեայց եկեղեցին ընդունած լինի։ Այսպէս, բոլոր իւր կեանքին մէջ, ամեն քայլին նա կը հանդիպի դժուարութեանց և անիրաւութեանց։ Այդ անարդարութիւններն բառնալու համար է աչա որ օրէնքն, քաղաքակիրթ երկիրներուն ստուարագոյն մասին մէջ, ընդունած է [illegible] (légitimation par mariage subséquent)։ Մանկան հայրն, օրինապէս ճանչելէ յետոյ թէ ծնած զաւակն իւրն է, կ'ամուսնանայ մօրն հետ, եւ այսպէս զաւակն կը նկատուի հարազատ, որպէս թէ ամուսնութիւնն կատարուած լինէր նորա ծնունդէն յառաջ. եւ նա կը ժառանգէ այն զաւակաց նման, որք կը ծնին այդ ամուսնութենէն յետոյ նոյն հօրմէն ու մօրմէն։ Զայս ընդունած էր արդէն հին Հռոմայեցւոց օրէնքն, կայսերաց ժամանակ։ Զայս ընդունեցաւ նաեւ Հռոմէական եկեղեցին Աղեքսանդր Բ. Պապին առեն, ԺԲ. դարուն։ Այժմ գրեթէ բոլոր Եւրոպա ընդունած է նոյն օրէնքն, բաւական է որ զաւակն յղացուած լինի երբ ծնողք ազատ են ո եւ է ուրիշ ամուսնական կապէ եւ իրենց մէջ ազգականութիւնն չէ այնքան մերձ որ միացումն նկատուի մծղնէութիւն։ Եւ սակայն կան մի քանի երկիրներ ալ ուր մուտ չէ գտած այդպիսի օրէնք. գոքա են Անգլիա, Իռլանտա, Ռուսիա։ Այդ երկիրներու մէջ ապօրէն զաւակաց օրինաւորացումն յոյժ բացառիկ բան է, եւ ամեն պարագայի մէջ չը կրնար կատարուիլ ամուսնութեամբ։ Ըստ այս վերջին Ժողովրդոց, որոց գլուխն է Անգլիա, այդպիսի օրինաւորացում մ'ընդունելն քաջալերել է անբարոյութիւնն եւ ապօրէն միութիւններն։ Երբ այն տարփածուք, որք կը վարեն ապօրէն կենակցութիւն, գիտնան թէ իրենց զաւակունք պիտի մնան յաւէտ անհարազատ, կը փութան իրենց անկանոն միութիւնն օրինաւորութեան շրջանին մէջ դնել, զաւակաց ծնունդէն իսկ յառաջ, եւ այսպէս կանխապէս կ'արգիլուի գայթակղութիւնն։ Այլ ըստ այն ժողովրդոց որք կ'ընդունին այդ օրինաւորացում, անգլիական դրութիւնն ո եւ է շահ չը թողուր ամուսնանալու այն անձանց, որք զաւակ կ'ունենան առանց օրինաւոր ամուսնութեան. այդպիսի օրինաւորացման մը կարելութիւնն կը քաջալերէ այդ ամուսնութիւններն և առիթ կ'ըլլայ որ կատարուած անիրաւութիւնք դարմանուին։

Փափաքեցանք գիտնալ թէ մեր մէջ ինչ սկզբունք ընդունուած է, թէ ի՛նչ են այս նկատմամբ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրէնքներն։ Հայ մը տասն տարի կնոջ մը հետ կը կենակցի և կ'ունենայ երկու զաւակ. ապա կ'ամուսնանայ այդ կնոջ հետ և ամուսնութենէն յետոյ կ'ունենայ նաեւ ուրիշ զաւակներ. առաջին երկու զաւակներն միւս զաւակաց պէս հարազատ կը նկատուի՞ն յաչս հայ Եկեղեցւոյ, և կրնա՞ն ժառանգել հաւասարապէս, երբ մեռնին ծնողք։ Այս խնդրոյն նկատմամբ տեղեկութիւն հարցուցի մի քանի հայ կրօնագիտաց, սակայն իրարու հակառակ պատասխաններ առի. ոմանց կարծեօք կատարելապէս հարազատ կը նկատուին, ոմանց կարծեօք ոչ։

Աչա խնդիր մը որ ամեն օր կրնայ ներկայանալ և որոյ նկատմամբ որոշ կերպով չգիտենք թէ ի՛նչ կը տրամադրէ Հայաստանեայց Եկեղեցին։

Երկրորդ խնդիրն է սա պարագան թէ երբ հայ մը կ'ուզէ ամուսնանալ Յունադաւանի մը, Հռոմէադաւանի մը կամ Բողոքականի մը հետ, ըստ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ վարդապետութեան, անհրաժե՞շտ է որ այդ Հայն լինի կրօնափոխ կամ կինն ընդունի Լուսաւորչականութիւնն, և փոխադարձաբար, երբ կինն է հայ և այրն է օտար։ Մեր այս նկատմամբ գրած էինք Երկրագունտ-ի մէջ, առանց կարծիք յայտնելու, զի նմանօրինակ խնդրոց մէջ, որք ունին կրօնական հանգամանք, ձեռնհաս չենք նկատեր զմեզ վճիռ արձակել։ Մեր վաղեմի բարեկամն Արշակունի էֆէնտի այդ յօդուածի մէջ կարծեր է տեսնել յոյժ վտանգաւոր առաջարկ մը, որ յեղափոխութիւն մը պիտի լինի մեր ազգային և կրօնական կեանքի համար։ Մեր ոչինչ առաջարկեցինք, այլ ուզեցինք ուշադրութիւն գրաւել խնդրոյ մը վրայ, որ ունի իւր կարեւորութիւն։ Փափաք յայտնելէ յետոյ «որ աւելի ձեռնհասներ, հմուտ կրօնական օրինաց, ուսումնասիրեն ամուսնական միջազգային կնճիռներն», որոցմէ յիշած էինք մի քանին, կը յարէինք. «Հարկ է որ այս և նմանօրինակ խնդիրներն ի նկատ առնուին և ճշդուին անձնիւր կրօնական հասարակութեան մէջ։» Եթէ, ըստ հայ կրօնին, կրօնափոխութիւնն անհրաժեշտ է նմանօրինակ ամուսնութեանց համար, մեք առաջինն կը խոնարհինք, զի ամեն բանէ յառաջ մեր Եկեղեցւոյ օրինաց պահպանման նախանձախնդիր ենք և գիտենք թէ, իբր կրօնական ազգ, մեր կրօնն ի՛նչ մեծ դեր վարած է և պիտի վարէ մեր ազգային գոյութեան մէջ։ Սակայն թող ներէ մեզ Արշակունի էֆէնտի որ ըսենք իրեն թէ ցարդ ո և է փաստով չը կրցաւ հաստատել թէ ա՛յդ է բացարձակապէս Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրէնքն, ինչ որ զարմանալի չէ, զի կարծենք Արշակունի էֆէնտի ալ կրօնական խնդրոց մէջ չունի հարկ եղած ձեռնհասութիւնն։

Խոստովանինք սակայն թէ մեր փափագն է որ Հայաստանեայց Եկեղեցին այդ կրօնափոխութիւնն անհրաժեշտ նկատած չլինի նմանօրինակ ամուսնութեանց համար։—Աչա հայ երիտասարդ մը որ կը սիրէ յոյն աղջիկ մը. կ'որոշեն ամուսնանալ. աղջիկն կը կեղծէ լուսաւորչական լինիլ և կը կատարուի հայկական պսակ. կարելի՞ է ընդունիլ որ այդ կրօնափոխութիւնն անկեղծ լինի և մանկութենէ ի վեր արմատացած հաւատքն այդքան արագ խախտի յոյն կնոջ սրտէն։ Մեղրալուսնէն յետոյ, և յաճախ մեղրալուսնին իսկ մէջ,—տեսանք վերջերս պերճախօս օրինակ մը,—աղջիկն ոտք չի կոխեր Հայոց տաճարն, կը խոստովանի յոյն քահանային, կը հաղորդուի յոյն եկեղեցւոյն մէջ։ Եւ այրն ո՛չ ինչ կրնայ ընել իրեն դէմ. ամուսնութիւնն օրինաւոր լինելէ չդադրիր և կը պահէ իւր բոլոր հետեւանքներ։ Ո՞չ ապաքէն այդ ամուսնացեալք անուշհետեւ պիտի ապրին այնպէս որպէս պիտի ապրէին եթէ կինն բնաւ կատարած չլինէր կրօնափոխութիւն։—Նաեւ երբ հայ աղջիկ մը կ'ամուսնանայ Յոյնի մը հետ, ընդգրկելով յունադաւանութիւն և ապա կը դառնայ հայ Եկեղեցւոյ գիրկն, արդա՞ր է որ Եկեղեցին ստիպուի մերժել զայն կամ պահանջել որ բաժնուի իւր ամուսնէն, ում հետ միացած է յունական պսակով, խորհուրդ որ օրինաւոր է յաչս հայ կրօնին . . .

Ըղձալի էր որ բոլոր այս և նմանօրինակ խնդիրներն կրօնական տեսակէտով քննուէին [illegible], որոց ոչ ձեռնհասութիւն և ոչ ժամանակ կը պակսին գիտնականապէս զանոնք ուսումնասիրելու համար։ Կը ցաւինք տեսնելով որ հետեւորդներ չ'ունեցաւ ողբացեալն Վահան վարդապետ Բաստամեանց, որ արդէն հայ գրականութեան պատմութեան մէջ ունի իւր յատուկ տեղն իբր լուրջ բանասէր, բեղուն միտք և կորովի գրիչ։ Որքա՛ն ծրագիրներ ունէր նա. որքա՛ն խնդիրներ, կրօնական և օրինական, ուսումնասիրած էր ազգային տեսակէտով եւ մտադրած էր անոնց վրայ գրել հրապարակաւ. որքա՛ն խուզարկութիւններ ըրած էր, շրջելով մայրաքաղաքէ մայրաքաղաք, մատենադարանէ մատենադարան, բաղդատելով հին ձեռագիրներն, ընծայանելով Եւրոպացւոց կողմէ Հայոց վրայ գրուած երկերուն, և երբ ճշմարիտ գիտուն քննելով և լուծելով պատմական եւ կրօնական խնդիրներն։ Այլ մահն կանխահաս եկաւ մարել այդ ազնիւ իմացականութիւնն, կասեցնել այդ անվկանդ աշխատաւորն և զրկել հայ ազգն ալ շատ մ'օգտակար գործերէ։ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ հայ վարդապետք լաւ կ'ընեն եթէ Բաստամեանցի ծրագրած աշխատութիւններն շարունակեն եւ հետեւին անոր գծած շաւղին։

Գալով ազգային օրինագրքին, կը սպասենք Նորընտիր Վարչութենէն որ անյապաղ գործի սկսի։ «Այս տեսակ օրինագրքի մը պատրաստութիւնն, կը գրէինք 1886 մարտ 11ին այս սիւնակաց իսկ մէջ, ապաքէն մեր կրօնական գերագոյն իշխանութեան կը վերաբերի. սակայն Էջմիածնայ ուշադրութիւնն այս խնդրոյն վրայ հրաւիրելու համար, հարկ է որ այդ մասին ծրագիր մը պատրաստուի և ներկայացուի Վեհափառ Մակար Կաթողիկոսին։ Փափաքելի է ուրեմն որ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ օրինաց հմուտ եկեղեցականներէ և օրէնսգէտ աշխարհականներէ կազմուած Մասնաժողով մը քննելով 1879ի եկեղեցական մասնաժողովին աշխատութիւնն, պատրաստէ նոր ծրագիր մը, զոր Կրօնական Ժողովն իւր բարեփոխութիւններով ներկայացնէ Վեհափառ Կաթողիկոսի քննութեան եւ վաւերացման»։ Այսօր, տասն եւ ութ ամիս յետոյ, կը կրկնենք նոյնն եւ կը յուսանք թէ Սիմոն պէյի Վարչութիւնն նախորդ Վարչութենէն աւելի ժամանակ կը գտնէ այս խնդրով զբաղելու, որը լուծումն մեծապէս պիտի կանոնաւորէ Պատրիարքարանի եւ Առաջնորդարանաց դատական գործերն։

21 Հոկտեմբեր 1887,
Պոյաճը գիւղ.
ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
ԵՒ ԻՒՐ ՇՐՋԱԿԱՅՑ
Յատակագիծ պատկերով Վոսփորի
—
Վարժարանաց և ժողովրդեան համար
—
Յաւելուած
Կ. Պոլսոյ խաներու ընդհ. ցուցակը
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Նախնական կարգերու աշակերտաց Աշխարհագրութեան ուսումն օգտակարագոյն եղանակաւ աւանդելու համար, Եւրոպիոյ արդի ձեռնհաս և փորձառու մանկավարժներէ ընդունուած և քարոզուած սկզբունքն է՝ Տեղագրութենէ սկսիլ այդ ուսումն, այսինքն բնական և քաղաքական դրից նկարագրութիւնէն այն քաղքին կամ գիւղին՝ որուն մէջ կ'ապրի մանուկ ուսանողը։ Տարօրինակ, անբնական և միանգամայն ցաւալի է տեսնել մեր հայ վարժարանաց մէջ հարիւրաւոր հազարաւոր անմեղ մանուկներ, որոնք ի վնաս իրենց մտաւոր կարողութեանց՝ ամիսներով և տարիներով ի բերան կ'ուսանին հեռաւոր երկիրներու աշխարհագրական խրթին և անդէպ անուանց ցուցակներ, առանց գէթ մի յստակ գաղափար ընդունած լինելու այն քաղքի կամ գիւղի, նոյն իսկ թաղի մասին, որուն մէջ ծնած և կ'ապրին։ Ուսուցման այդ օրինակ հակամանկավարժական դրութիւն մը՝ ո՛չ միայն կը տաղտկացնէ աշակերտն, այլ և ուսումը անօգտակար և տաժելի կը կացուցանէ նմա։

Փափաքելով բնական և արդիւնաւոր ճամբու մը մէջ դնել Աշխարհագրութեան ուսուցման եղանակն ազգային վարժարանաց մէջ, պատրաստեցինք ներկայ դասագիրքն, և տեսնելով որ Ազգ. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդն ալ Պոլսոյ Տեղագրութեան ուսումը պարտաւորիչ ըրած է իւր պատրաստած նոր Ծրագրոյն մէջ, փութացինք հրատարակել զայն՝ նոյն Ծրագրոյն գործադրութիւնն և ուսուցչաց գործն ըստ կարի դիւրացնելու համար։

Ոչ միայն վարժարանք, այլ և Պոլսոյ ժողովուրդն և ճանապարհորդք կարող են օգտիլ սոյն գրքին ընթերցանութենէն։ Մանաւանդ առեւտրական ասպարէզի մէջ գործօղ անձանց համար օգտակարապէս կրնայ ծառայել այս գործն որ իբրեւ յաւելուած կը պարունակէ նաեւ Պոլսոյ բոլոր խաներուն ցուցակն՝ իրենց տեղերով հանդերձ։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց և Պահչէ-Գափուի Գրավաճառաց խանութները,
Գին 100 փարա։ Յ. Գ. Փ.

—

Մամլոյ Ներքեւ
Նախապատրաստական Դասագիրք Աշխարհագրութեան. Բնական, Ուսումնական և Քաղաքական։ Յ. Գ. Փալագաշեան։ Բ. տպագրութիւն, հիմնովին բարեփոխեալ և յաւելեալ։ Գին 3 ղրշ։ 1173 2—5

ՏՕՔԹԻՕՐ ԶՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիոնի եւ Սէնթ Էդիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), Թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ականջի, Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ ելեքտրական դարմանոց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտներն (ժամ 10էն 12) իւր տանն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի Թիւ 75, և կէս օրէն վերջ ի Սամաթիա Պաղէէ դարու Մէրճամէճեան դեղարանն Թիւ 18։ 1175 13—39

O ԳԱՄԷԼԻԱ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵԼՈՒԿԱՑ
194 — Մեծ-Փողոց Բերայի — 194
Որպէս զի O ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն չ'շփոթուի ուրիշի մը հետ և հասարակութիւնն երբեք չխաբուի, դրան վերեւ դրուած է [illegible] մեծ Գամէլիա մը։
ՆՈՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ
ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐԵԼՈՒԿՆԵՐ, ՐԷԴԻՆԿՕԹ, ԹԱՒՐՇՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆՔ ԵՒ ԿԱՌՆԻՏԻՐՈՒ։
ՓԱՌԱՀԱՆԴԻՍԻ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
—
ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
Այս օրէն սկսեալ, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԻՍ ամեն տեսակ բրդեղէն, կտաւեղէն, մետաքսեղէն կերպասներու կտորներու
ԿԷՍ ԳՆՈՎ
—
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
1248 ՈՐՈՇ ԳԻՆ 2—36

ԹԱՒԷՆԹԱԼ
ԵՒ
ՌԱՔԷԼ ԴՈՒՍ
ՀԵՂԻՆԱԿ
ՏԻԳՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻ ՉԻՒՔԱՃԵԱՆ
Մեծանուն արուեստագէտը վերջերս երկու նոր երկեր յաւելեց իւր աշխատութեանց երկար շարքին։ ԹԱՒԷՆԹԱԼ, գուարթ պարունակ, ձօնուած առ իւր աշակերտուհիս Օրիորդ Հայկանոյշ և Մաքրուհի Յ. Աղաւնորեան և ՌԱՔԷԼ ԴՈՒՍ, մեղեդի, ձօնուած առ իւր աշակերտուհին Օրիորդ Տիրուհի Յ. Թագւորեան։ այս վերջին եղանակն յարմարցուած է Ալֆէտ տը Միւսէի մէկ սքանչելի քերթուածին, որոյ վրայ ասկէ յառաջ ուրիշ Եւրոպացի հեղինակներ ալ գրած են նուագներ։ Մեր ազգային երաժշտասէրներն այս երկու նոր գործերն ալ իրենց նախորդներուն նման պիտի արժանանան անկերկբայ երաժշտասէր հասարակութեան գնահատման և ընդունելութեան։
Կը ծախուին Բերայի բոլոր նուագարանաց վաճառատանց մէջ և Պոլսոյ կողմը, Պահչէ-գաբու գրավաճառ Ս. Յովսէփեանի խանութը։ 1229 4—5

ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
ԵՐՈՒԱՆԴ Կ. ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ
Դասատու
Զափական գիտութեանց
Ազգային դասատուներէն Երուանդ էֆ. Կ. Գարթալեանի սոյն դասագիրքն, որ կը պարունակէ թուաբանութեան տեսական և գործնական մասը միանգամայն, բազմամեայ փորձառութեան և մեծ խնամոց արդիւնք է։
Թուաբանութեան բոլոր կանոնք կոկիկ և դիւրըմբռնելի ոճով բացատրուած են, և մետրական, շահու և փոխառութեան հաշուոց վերաբերեալ կանոնք ընդարձակ տեղ մը կը գրաւեն սոյն նոր դասագրքին մէջ։
Բաց աստի, մասնաւոր ուշադրութեամբ եղած է որ իւրաքանչիւր կանոնի յարակից խնդիրք Թուրքիոյ առեւտրական գործառնութեանց և առօրեայ կենաց պիտոյից համաձայն ըլլան, առանց որոյ թուաբանական խնդիրք շատ անգամ տաղտկացուցիչ և ապարդիւն կ'ըլլան։
Համառ թուաբանին սոյն աշխատասիրութիւնը մեր ազգ. վարժարանաց մէկ զգալի պէտքը կուգայ լրացնել և բառնալ աշակերտաց ձեռքէն աւանդական դրութեամբ պատրաստուած շատ մը դասագրեանք։
Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով. Կեդրոնատեղին է Յակոբեան խան, Թիւ 14, Եւրոպական գրատուն, Ս. Պիպէռճեանի քով։
Գինն է 7½ ղրուշ
Շատ առնողին մասնաւոր զեղչ կ'ըլլայ։
886 39—50

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ
Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ
ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ
698

ԴԵՂԱՐԱՆ
ՍԱՄԻԿ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ
ԿԷՏԻԿ-ՓԱՇԱ
Թիւ 2 —Պալի-Փաշա Եօգուշու— Թիւ 2
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏՈՒՆ
Առաջին կարգի եւ ամենամաքուր դեղօրէից, [illegible] ուղղակի Բարիզու Գաղղիացի Դեղագործաց Ընկերութեան վաճառատունէն բերել տըւած է։
Մթերանոց ամենընտիր և զուտ ձկան իւղի, որ բազմաթիւ շքադրամներով վարձատրեալ Անգլիական հաչակեալ ՔԷՔԸՍ Մօլլէրի տունէն մեծ քանակութեամբ բերել տրուած է։—Թարմ հանքային ջրեր, ընտիր գոնեագներ, Գինադնայի և Պօսթոյի գինիներ, Ամեա Բիքօն, Շօքոլաթ, Ֆառին Լաքթէ, Գոլոնեայի ջուր, անգլիական հոտաւէտ նիւթեր, ակռաները մաքուր պահելու փոշիներ, ևն. ևն.։ — Դեղագիրք մանրակրկիտ ճշդութեամբ կը պատրաստուին։
ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՉԱՓԱՒՈՐ
1226 8—12

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՈՐԹ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիւրաւ ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000   Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ,   ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն Երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Կիրիտ վէ Թարապլուս Ֆըրգալէրի իչիւն միւպայեա օլունաճագ օն պին քիլէ պուղտայ վէ ալթմըշ պին գըյէ էրզ վէ եէթմիշ պին գըյէ արբանըն Թըշրինի էվվէլը բուճմէն իրմի սէքիզինճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրմի տօգուզընճը կիւնիւ տախի Թէգարրուր իտէճէք ֆիյաթլարընտան իւզտէ պէշ Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 Թըշրինի էվվէլ 1887   1267
Նօ. 33   2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան Ծէնօվա բիրինճինին իչպու Թըշրինի էվվէլը բուճմէն իրմի սէքիզինճի չարշէնպէհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի Թէգարրուր իտէճէք ֆիյաթըրնտան իւզտէ պէշ Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

20 Թըշրինի էվվէլ 1887   1268
Նօ. 34   2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ավրօպաքէարի եէշիլ իւն էլտիվէն օն պէշ պին չիֆթ, պէհէր չիֆթի տէօրթ ղուրուշ։

Բումէլի իմալի կիւվէզ իւն գայթան իւչ եիւզ պին մէթրօ, պէհէր մէթրօսը պէշ իրմի պէշ բարա։

Օտէսանըն գըրգըմ վէ եըգանմըշ խաքաղը օն պին քիլօ, պէհէրի իրմի ալթը ղուրուշ։

Թրապուզան քէթէն իպլիկինտէն մամուլ գօլանլըգ վէ կէրկիլիք չէրիտ, պէհէր արշընը ճէտուտի իքի ղուրուշ։

Բամուգտան մամուլ գայըն գօլանլըգ էնլի չէրիտ, պէհէր մէթրօսը պիր ղուրուշ։

Քէթէնտէն մամուլ գօլանլըգ էնսիզ չէրիտ, պէհէր մէթրօսը պիր ղուրուշ։

Քէթէնտէն մամուլ գօլանլըգ էնլի չէրիտ, պէհէր մէթրօսը իքի պուչուք ղուրուշ։

Սաֆի պէյազ իւն իպլիկինտէն մամուլ գօլանլըգ չէրիտ, պէհէր մէթրօսը տէօրթ ղուրուշ օթուզ բարա։

Զատըր աստարլըղը գայըն բամուգ պէզի Թօբ պին, պէհէր Թօբը գըրգ ալթը ղուրուշ։

Ֆէս ֆապրիգասի հիւմայունը իլէ էլպիսէ վէ սարրաճխանէ անպարլարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ պէր վէճհը պալա տօգուզ գալէմ էշեա Թալիպլէրի եօզտէսինտէ օլուպ Թըշրինի էվվէլը բուճմէն իրմի ալթընճը բազար իրթէսի կիւնիւնէ գատար միւնագասալէրի պիլիճրա մէզքիւր կիւնտէ գարարը գաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն, իթմայա վէ իրմի եէտինճի սալը կիւնիւ իւզտէ պէշ Թէնզիլինէ րաղիպ պուլունանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 Թըշրինի էվվէլ 1887   1266
Նօ. 32   3—3

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Ի ՊԻՒՏԱՓԷՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լեմէն Բոքարոր
» Լեազոր գործակալ և քննիչ. Մ. Նազարէթ Նազլեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալքրեան Զմիւռնիա. Տամլամեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեմեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնիա, եւն եւն.

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախնական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունք, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի սրտով հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւորութիւններուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կառավարական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ առնելու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամէն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, ([illegible]) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն Փրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳՈՒՐՄՈՒՋԻ

LA ROUENNAISE

1837ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Դրամագլուխ . . . . 4,000,000 ֆրանք
Պահեստի դրամն հաշուոյն մէջ չէ

L'INDUSTRIELLE

Հրդեհի ճիւղէն 1,500,000 ֆր.   Բուն իսկ դրամագլուխ 5,000,000 ֆր.

LA CAISSE D'ASSURANCES MUTUELLES

Կ'ապահովագրուին նաեւ արջառք և անասունք։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա Գարաֆէթինա փողոց Լէօն խան թիւ 1, 2, 3, 4.

Ադրիանուպոլսոյ և Արեւելեան Ռումելիի տնօրէն և գործակալն
123   Գ. ՏԷԼԻԳԱԹՕՍ

INJECTION BROU

Անվնասակար, ամենազդու եւ զգուշական.—Կը անմիջապէս կը բուժէ հին և նոր սերմնահոսութիւնները։ 30 տարուան յաջողութիւն.—Կը ծախուի աշխարհիս ամէն դեղատանց մէջ և ի Բարիզ, մ. Ֆէրրէի դեղարանը, 102, Րիշլիէօ փողոց, յաջորդ Պրուի

J. Ferré, 102, Rue Richelieu, Paris   721

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ՉԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼՆ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւ, թոքերու հազալի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն եւն։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ տկար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կապուտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'ախոյէ ու կը կազդուրէ։

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնք ի յայս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վրայ ունեցած ուժգին և մտերմական ներգործութեան, որով միանգամայն ինք առաքինութեանց ճանաչումն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Չկայ ամենևին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա հաւատարմութեան վստահութիւնը գրաւելու։

Չէրրի Փէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ամէն դեղերէն գերազանցն է և համեղ. բնաւ չատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն։

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ Կը ծախուի նաեւ քաղաքիս մէջ զանազան դեղագործաց քով։   581

Արտօնատէր   Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

بامتياز مخصوص
اداره چایی
THÉ ÉCONOMIQUE
ԹԷՅ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
ΤΕΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ
MARQUE DÉPOSÉE

Կ. ՆԱՎՐՈՒԶԵԱՆ և Յ. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ տեսակաւոր զատարան

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած
Գերընտիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր

ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն գովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան բրած զոհողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պահճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10
1000   40—78

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվէրփուլի և Արեւելից մէջ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆավօնեան	3700
Ալզաթեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրիան	5500
Արապեան	3700	Իլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իսթրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Գասթէլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիտեան	800
Տաւրոս	700	Օթօման	700
Էմերըլտ	3700	Պէրսիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ,
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Գարրնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ.   Լիվէրփուլ
546

[illegible] ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ մէջ կանոնաւոր երթեւեկութիւն

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աուժէն որ Նոյեմբեր 3ին Մարսիլիայէն և Նոյեմբեր 10ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Կելոր պիտի մեկնի Նոյեմբեր 14ին։

Ուղեւորք և ապրանք ընդունելութիւն

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԻ ԸՆՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմէյ
556   Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2,000	Լէրանտօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Գասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Գօրօնթօ	2,200	Նէրօ	2,000
Գրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէյմօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիպօ	2,500	Օրէնկօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթթօ	2,000
Գաքօ	2,000	Պաօլօ	1,200
Գօմօ	2,700	Պալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Պասքէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Պիզօ	2,800
Էրատօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Տրագօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալգօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմէօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօզէօ	3,500
Կալիլէօ	3,500	Սալէրնօ	4,000
Կիտալկօ	2,200	Սափօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրէնտօ	4,300
Հանքօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիպէր	1,300
Հումպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ժիւնօ	2,300	Թօրօնթօ	3,600
Քէլսօ	2,000	Վէկա	1600
Քօլփինօ	2,200	Զէպրօ	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	[illegible]

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւնները կայ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւմէյ խան Ղալաթիա
551

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանօբուս	4200	Սֆինքս	3000
Տէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեփթիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Քէրմա	300
Թիպս	3250	Լօթիւս	800
[illegible]	3250	Օլինտա	800
Մարէօթիս	3250	Սէթի	700

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
541   31, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվէրփուլ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1887 Հոկտեմբեր 1 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Հոկտեմբեր 31

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ եկող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.   Թ.
»1 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապիա Եէնիքէօյ (Եէնիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   34
»1 35 Եէնիք. Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   20
»2 15 Եէնիմ. Մեզպ. Պէօյ. Քիրէճպ. Թար. Եէնիք. Ուրբաթ օրերը Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Եէնիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   18
»2 50 Եէնիք. Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) (Բացի ուրբաթէ)   28
»3 15 Եէնիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. (Պէպէքի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)   17
4 30 Ա. Գավագ Եէնիմ. Մեզ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.   33
5 45 Եէնիմ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Ամէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք.   20
7 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշչաք. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթագ. Գուզ. Պէշիք. Խասք.   25
8 15 Ա. և Ռ. Գավ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպ. Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Ամէնիա պիտի հանդիպի)   18
10 — Մեզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվ. Օրթագ. Պէշ.   21

Արնավուտքէօյէն կամուրջ եկող շոգենաւուց ժամերը

»12 25 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.   28
»1 5 Պէպ. Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.   33
»1 40 Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.   25
»2 10 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ.   21
»2 50 Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.   2
»3 25 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ.   23
»4 15 Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ.   2
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ   20
11 15 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ   25

Ասիական եզերէն կամուրջ եկող շոգենաւուց ժամերը

»12 30 Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Գապ.   21
»1 — Պէյքօզ Բաշչաք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.)   23
»1 35 Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ.   19
»2 30 Ռ. և Ա. Գավ. Մեզ. Պէօյ. Թար. Պէյքօզ Բաշ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)   32
»2 45 Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյ. Գուզգ. Պէշ.   34
»3 45 Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ.   21
4 45 Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Խասքիւղար   28
4 45 Պէյգ. Բաշչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք.   19
8 45 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշչաք. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզգ. Խասք.   28
10 25 Գանտիլլիէն Չէնկէլքէօյ կամուրջ   23
11 5 Գուզգունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի ուրբաթէ)   33

« Այս նշանները կրող երթեւեկութիւնք հոկտ. 17էն սկսեալ մէկ քառորդ վերջը տեղի պիտի ունենան։

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերէ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»2 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմահալլէ Ռ. Ա. Գավագ   33
3 — Գապաթ. Խասք. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչաք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մեզ. Եէնիմ.   25
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյ. Մեզ. Եէնիմ.   20
5 30 Գապաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ամէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզ. Եէնիմ. և Գավագներ   13
6 45 Խասք. Պէշիք. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյ.   28
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Մեզարպ. Պէօյ.   21
10 — Եէնիք. Թարապ. Պէօյ. Մեզպ. Եէնիմ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 9.45ին)   17
10 30 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ամէն. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյի. Մեզար. Եէնիմ.   34
11 10 Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.   1
11 40 Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ամէն. Եէնիք.   20

Ամէն ուրբաթ օրեր կամուրջէն շոգենաւ մը ժամ 4 45ին մեկնելով, Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչ. Պէյգ. Թար. Պէօյիւք. Մեզպ. պիտի երթայ և անտի ժամ 6 30ին մեկնելով յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

Կամուրջէն Արնավուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»1 35 Ուղղակի Պէպէք   21
»2 15 Ուղղակի Արնավուտքէօյ   2
»2 50 Ուղղակի Պէպէք   23
»3 45 Ուղղակի Պէպէք   2
10 — Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար (Վերջին երկու շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   20
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք   25
11 5 Գապաթ. Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ   28
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպ.   33
12 5 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ.   25

Կամուրջէն Ասիական եզերէ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

»1 15 Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլ. Բաշ. Պէյգօզ Եէնիք. (Բացի ուրբաթէ)   28
»2 15 Ուղղակի Գանտիլլի   34
»3 10 Ուղղակի Գանտիլլի   21
3 15 Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բ. պաղճէ Պէյգ.   19
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի   28
9 25 Պէշիկթաշ, Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   29
10 15 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչաք. Պէյգ. Թար. Քիրէճպ. Մեզ. Գավագլար   32
10 40 Խասք. Գուզգ. (Բացի ուրբաթէ)   33
10 45 Պէշիք. Գուզգ. Պէյլէր. Չէնկէլ Վան. Գանտիլլի Պէպէք (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)   19
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչաք. Պէյգ.   23
11 45 Գապաթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք.   21

Ամէն ուրբաթ իրիկունները ժամ 11 ին Մեզարպուռնիէն շոգենաւ մը մեկնելով, Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնվ. Պէյլ. Օրթ. Գուզգ. Պէշիք. Խասք. հանդիպելով, կամուրջ պիտի երթայ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
12 35	6 35	1 —	7 5
1 10	7 5	1 20 Պէշիք	8 15 Պէշիք
1 45	8 15 Պէշիք	2 —	9 —
2 10 Պէշիք	9 —	2 30 *	9 40
2 45	9 30	3 5 Պէշիք	10 10 Պէշիք
3 25	10 — Ֆէրպ.	3 45	10 30 Ֆէրպ.
3 35 Ֆէրպօթ	10 10 Պէշիք	4 15 Ֆէրպօթ	10 35 Գզ.
4 — Պէշիք	10 40	4 30	11 —
4 35	10 50 Գզ.	4 55	11 15 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպօթ	11 — Ֆէրպ.	5 20	11 25
5 5	11 25	5 30 Ֆէրպօթ	11 50
5 25 Վաբօր	11 40	5 55 Պէշիք	12 5
5 35 Պէշիք	12 5	6 25	12 5 Գզ*
6 5			

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իւսկիւտար	
1 —	7 5	12 45	7 5
1 35	8 15 Պէշիք	1 20 Պէշիք	8 15 Պէշիք
2 10 Պէշիք	8 45	2 —	8 45
2 40	9 15	2 40	9 15
3 25	9 45	3 5 Պէշիք	9 45
3 35 Ֆէրպօթ	10 — Ֆէրպ.	3 45	10 10 Պէշիք
4 — Պէշիք	10 10 Պէշիք	4 15 Ֆէրպօթ	10 30 Ֆէրպ.
4 40	10 45	4 30	10 45
4 45 Ֆէրպօթ	11 — Ֆէրպ.	5 20	11 45 Ֆէրպ.
5 25 Վաբօր	11 10	5 30 Ֆէրպօթ	11 20
5 35 Պէշիք	11 45	6 — Պէշիք	11 40
6 5	12 5	6 25	12 5
6 35			

* Այս երթեւեկութիւն Հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը չպիտի կատարուի։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30 » »
10 35 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 30 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
2 45 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 — Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ
10 10 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժ. 10 30ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 35 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — » Գապաթաշ
4 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 15 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը մշուշապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։   663